

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec 2.—
 V spravi prejemov mesečno . . 1-70
Sobotna izdaja:
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Ilustrati:
 Enostolpna peštrvata (72 mm):
 za enkrat po 18 v
 za dvakrat " 15 "
 za trikrat " 13 "
 za večkrat primeren popust.
 Paročna oznamila, zahvale, osmrtnice itd.:
 enostolpna peštrvata po 2) vin.
Poslano:
 enostolpna peštrvata po 40 vin.
 Izhaja vsak dan, izvzemajoč ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vojni reč.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Pastirski list avstrijskih škofov.

Na Božič so izdali avstrijski škofje pastirski list, ki v njem sporočajo, da naj avstrijski narodi po vzgledu svojega cesarja, ki je letos 8. decembra sebe in svojo hišo posvetil Srcu Jezusovemu, tudi posvete v sedanjih grozih in viharjih temu najkrepkejšemu božjemu braniku.

V dobi svetovne vojske, ki poraja gorje, sovraštvo treba se ozirati na božje Srce ljubezni. Angelj smrti, pravijo škofje, spravlja bogato žetev, cvet mož pada pod njegovimi krutimi udarci. Solze vdov in sirot teko in spremljajo jih revščina, sila, bolezen. Tu pa dvigamo svoje poglede na Srce svojega odrešitelja, obloženega s križem in trnjevo krono, Njega, ki ni le gledal v globino trpljenja, ki ga je tudi pretrpel. Vse gorje sveta je povezal in vso njegovo težo položil na oljski gori na svoje božje srce in si jo s trnjevo krono ovil okrog glave in jo nosil kot križ na svojih ramenih ter na tem križu izkrvavel mož bolečin. Da je On edini, ki je bil brez krivde vse to trpljenje nosil pred nami, to nam daje moč in pogum. In če kdaj naše srce od britkosti vstrepeta, ob ljubezni trpečega Srca božjega zopet vsplapola in se pripravi na nove žrtve. Brez besede božje ne moremo živeti, še manj pa brez božjega vzgleda. Lepota in pomen božjega Srca škofje v svojem listu pojasne s priliko o dobrem pastirju, in o izgubljenem sinu, kažejo jo v besedah Gospodovih: »Množice se mi smilijo« in »Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas pokrepčam.« Pri Gospodu združeni se bomo nazvali krščanskega duha skupnosti in krščanske ljubezni. In ako bodo — pravijo škofje — v izvrševanju krščanske ljubezni tekmovali vsi narodi naše obširne domovine. Tedaj so že našli temelj svoje edinstvi in moči.

Ta posvetitev se izvrši na novega leta dan po vsej Avstriji, kako, o tem podajo škofijski ordinarijati potrebna navodila.

Papež sv. kolegiju.

Kakor smo že kratko poročali, je sv. oče 24. t. m. dopoldne sprejel sv. kolegij, ki mu je prišel izraziti božična voščila. Navzočih je bilo 23 kardinalov in škofov ter cela vrsta prelato in dostojanstvenikov papeškega dvora. V imenu kardinala Serafina Vanutelli, ki

radi bolnih oči tega ni mogel storiti, je prečital voščilno adreso kardinal-datarius Vincenzo Vanutelli. Adresa pvdarja papeževa prizadevanja za dosego miru med narodi in izraža prošnjo, naj bi sv. oče kljub temu, da ni mogel doseči božičnega premirja, ne omagal v svojih prizadevanjih za mir.

Papež je odgovoril na adreso z daljim nagovorom, v katerem se je zahvalil za voščila in se močno ganjen s proslavljaljočimi besedami spominjal svojega velikega predhodnika, papeža Pija X. Nato je izvajal: Med voščili sv. kolegija se sv. očetu nobeno ne zdi bolj primerno za božični praznik in bolj soglasujoče z željami vseh src, nego ono za mir. Tej želji posveča papež svojo posebno skrb, ganjen zbog mračnih dogodkov, ki že pet mesecev povzročajo žalost po vsej zemlji. Zalibog je Previdnost hotela, da njegov pontifikat ne stoji v znamenju veselja. Medtem ko so novega papeža v mnogih krajih dejansko hoteli pozdraviti v veselimi glasovi, je bil v resnici sprejet z orožnim in bojnim hrupom. Od nastopa svojega pontifikata se je sv. oče zavedal svojega visokega mirovnega poslanstva in tako v svojem javnem delovanju kakor tudi v zasebnih krogih ni opustil nobene poti in nobenega poizkusa, da bi dosegel ugoden sprejem svojim mirovnim prizadevanjem. V to svrhu se je bavil z mislijo, da bi predlagal premirje za božične praznike, upajoč, da bi se tako vsaj vili balzam na rane, ki jih povzroča vojna, ako že ni mogoče pregnati črne vojne pošasti. Zalibog ta krščanska papeževa vzpodbuda ni bila venčana z uspehom. Sv. oče pa hoče svoja prizadevanja iz vseh moči nadaljevati, da se pospeši konec vojne in omilijo njene žalostne posledice.

Sv. oče je, ne brez nade na dober uspeh, nastopil za izmenjavo vojnih ujetnikov, ki so nesposobni za nadaljno vojno službo. Dalje je izrekel željo, da duhovniki, ki so zmožni jezika vojnih ujetnikov, le-tim prinašajo tolažbe in se jim ponudijo za posredovalce med njimi in njihovimi družinami, ki so morda v strahu in skrbeh radi njihove usode. Sv. oče je priporočil duhovnikom in laikom, naj v javnih in zasebnih molitvah prosijo Boga, da reši svet strašne vojne šibe. Nato je sv.

oče izrazil svojo iskreno željo, da se vojna konča, kakor tudi željo, da bi vladarji in ljudstvo danes zaslišali nebeški glas, ki oznanja nadzemske darove miru. Sv. oče trdno upa, da bo Bog to njegovo željo uslišal in pozivlje vse, ki ga obdajajo, da se pridružijo njegovim molitvam, da se ta želja izpolni. Sv. oče je zaključil svoj nagovor z voščili sv. kolegiju in nato podelil apostolski blagoslov.

Poziv črnovojnikom.

Vsi črnovojniki, ki so bili pri pregledovanju od 16. novembra do 31. decembra 1914 spoznani za orožje sposobni, in sicer letniki 1887, 1888, 1889 in 1890, morajo odrediti v vojaško službo, v kolikor že niso bili pozvani v to službo ali pa če so te službe iz ozirov na javno službo ali korist za določen ali nedoločen čas oproščeni, in se morajo 16. januarja 1915 zgledati pri v črnovojniških legitimacijskih listih označenem c. in kr. nadomestnem domobranskem nadomestnem okrajnem poveljstvu. Za tiste črnovojnike letnikov 1887, 1888, 1889 in 1890, ki so zaradi bolezni šele za poznejši termin vpoklicani, velja termin, ki je napisan na njihovem črnovojniškem legitimacijskem listku.

Pri naknadnem pregledovanju po 16. januarju 1915 za sposobne spoznani črnovojniki omenjenih letnikov morajo 48 ur po pregledovanju odrediti v službo.

V interesu vsakega vpoklicanega črnovojnika je, da vzame seboj par trdnih čevljev (oziroma škornjev ali opank), gorško volneno spodnje oblačilo, gorško obleko (volnen telovnik z rokavi, volnen jopič, kožuh, debelo zimsko suknjo itd.), volnene nogavice, čepice proti snegu, zapetnike, gorke rokavice, gorke odejo in nahrbtnik, vsekako pa jedilno orodje in posodo, če ima vse to. V slučaju, da bo ta oprema uporabljiva za vojaško službo, se povrne v denarju, kolikor je vredno. Priporoča se tudi, da vsak vzame seboj jedil za tri dni.

Črnovojniški legitimacijski listek opravičuje do proste vožnje po železnici in ga je treba pred nastopom vožnje pokazati pri osebni blagajni.

Kdor se ne bo odzval temu pozivu, bo strogo kaznovan po zakonu z dne 28. junija 1890, drž. zak. št. 137.

LISTEK.

Zanimivo pismo slovenskega vojaka.

Dragi prijatelj!

Danes malo počivamo, baje tri dni od marša, ki je trajal od 2. novembra. Izmučeni smo, vendar še dobre volje in dokaj zdravi. Vreme je neugodno, sicer južno, kar je ravno slabo, vsled tega sneg in dež. Pota po Ogrskem so bila še nekam cesti podobna, ampak tu v Galiciji so taka, da zaslužijo pač vse prej, samo imena ne, ki ga nosijo.

List se je obrnil na naše dobro, da podimo sovražnika neprestano. V šestih dneh smo ga vrgli čez Karpatе daleč v osrčje Galicije, dasiravno je že ropal po Ogrskem. Vasi in trgi, ležeči v Karpatih, so popolnoma požgani in razstreljeni. Ljudstvo se iz svojih skrivališč sedaj vrača domov, a vasi ni več. Vse je popolnoma razdejano do tal. Obupni jok žena in otrok si lahko predstavljajš. Po cestah stoje bosonogi, proseči vojake za košček kruha. Če ga imamo, ga damo, ker smo itak vajeni stradanja.

Najbolj nas muči žeja. Vode ne smemo piti, ker leži po potokih vse polno nepokopanih mrtvecev in konj. Ce- lo ozemlje ti nudi grozno sliko, katere ni moči opisati. Vtis, ki ga dobimo na to ubogo zemljo, ki je zahtevala že pol- toke krvi, ne zabimo nikdar, dasiravno je srce popolnoma okamenelo in nam

je sočutje postalo neka popolnoma tuja stvar.

V bojih na Karpatih smo ujeli mnogo tisoč Rusov. Prav posebno srečo pri tem lovu je imel domobranski pešpolk številka 27, ki jih je zajemal kar v stotinah. Pri naskoku na neko goro je ena sama stotinja slovenskih fantov ujela 5 oficirjev, med temi dva štabna in 372 mož. Ruski vojaki se nahajajo v obupnem stanju, dostikrat odrečejo pokorščino ter vržejo puške proč in se udajo. Ravno danes so pripeljali že zopet 683 mož in 4 oficirje. Ker so silno sestradani, so dobili v našem taboru menažo, ker smo imeli dovolj živine s seboj. Tudi kruha je dobil vsak ujetnik pol štruce. Na travniku tega mesta se nahaja tudi divizijska poljska pekarna. Oficirje so naši častniki povabili v sobo neke izpraznjene hiše. Med ujetimi oficirji se nahaja tudi poročnik 126. ruskega pešpolka grof Potocky. Omenil sem mu, da je to avstrijsko plemstvo, na kar mi je odgovoril smehljaje, da to dobro ve in da je s poljskimi Potockyji celo v sorodu, vendar da je on rojen Rus. Prsi mu krasi visok ruski hrabrostni red. Govori dobro nemški, ostali častniki nemščino za silo lomijo. Dali smo jim, kar smo ravno imeli pri rokah: špeha in kruha, potem črno kavo. Cigarete sem jim podaril jaz, ker mi jih je ravno soproga poslala, za kar so me hoteli obdariti z denarjem, kar sem pa sveda odklonil. Kruha ne morejo prehlaviti. Pravijo, da se z ruskim niti od daleč ne da primerjati. Potocky je pravil, da je ruska

armada popolnoma izmučena, za nadaljni boj skoro nesposobna. Aktivnih častnikov nimajo več, so ali padli ali so ranjeni. Poveljstvo vodijo rezervni častniki, ki pa nimajo na moštvo nika- kega vpliva in so navezani zgolj na podčastnike. Na vprašanje, zakaj da so se udali, je odgovoril kratko: Vsled la- kote. Moštvo je kratkomalo zagnalo orožje proč. Razmeroma silna mala četa avstrijskih alpincev nas je od stra- ni zagrabila in po drugem strelu smo dvignili tudi oficirji roke, ker moštvo razen enega podčastnika ni hotelo stre- ljati. Ta podčastnik se tudi ni hotel udati, ampak se je sam usmrtil. Taki Rusi so silno redki.

Grof Potocky nam je pripovedoval, da so bili šest dni brez vsake hrane. Telefonirali so neprestano nazaj, naj jim pošljejo hrane, a niti odgovora niso dobili. Poslal je nato jezdece nazaj do provijantne kolone, a tudi ti se niso več vrnili. Nerazumljiva jim je tudi vztraj- nost naših vojakov. Pravil je: »Dva dni smo skoraj neprestano tekli, toda ka- kor hitro smo pričeli kopati jarke za skrivališča, že so se pokazale rudeče blače (menil je naše konjenišvo) in ta- koj na to pehota.« Tudi korajže avstrij- skih vojakov ne morejo prehlaviti; pra- vijo jim mesarji. Ruski vojaki da potr- pežljivosti ne poznajo. O našem nasko- ku je pravil: V napol razvitem boju že čujemo divji vrišč, in takoj nato sledi bajonetni naskok, katerega se ruski vojak tako boji, da se raje uda kot bi boj na nož sprejel.

Menili smo se potem bolj privatne

Odlikovanja.

Z redom železne krone 2. vrste z voj- no dekoracijo je bil odlikovan v priznanje odličnega službovanja pred sovražnikom kot načelnik armadnega generalnega šta- ba generalni major Adolf pl. Boog, ki je pred nekaj leti služboval v Ljubljani kot poveljnik 27. pešpolka. — Pri 7. pešpolku so bili odlikovani: Z viteškim križem Fran Josipovega reda na traku vojaškega za- služnega križa v priznanje hrabrega in požrtvovalnega obnašanja pred sovražni- kom: Polkovni zdravnik dr. Edvard Huber in asistentni zdravnik dr. Josip Kermayer. Z vojaškim zaslužnim križcem 3. vrste z vojno dekoracijo: Stotnik Viktor pl. Tinti in pred sovražnikom padli poročnik v r. Rudolf Skerle. Z Najvišjim pohvalnim pri- znanjem: Nadporočnik Dragotin Singer, poročnik v r. Fran Spiller, nadporočnik provijantni častnik Vencel Barva in asis- tentni zdravnik v r. Anton Unger. — Pri 27. pešpolku sta dobila vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo: Nad- poročnik Pavel Weingruber in pred so- vražnikom padli poročnik v r. Herbert Köllsch. Duhovniški zaslužni križec 2. vrste na belordecem traku: Vojaški kurat v r. Anton Almer. Najvišje priznanje: Stot- niki Oskar Gobiet, Ivan Moll, Pavel Ep- pich in Albert Gallent, poročnik Otto Um- lauft in poročnika v r. Henrik Hasenrichter in dr. Miroslav Aichner. — Pri 20. polj. lov. bataljonu: Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo: Stotnik Aleksan- der vitez pl. Zalawski-Jelita. Najvišje pri- znanje: Stotniki Artur Persa pl. Lieben- wald, Miroslav Lorber, Miroslav vit. Har- lieb in Rihard Eitner; nadporočnika Josip Spiller in Rudolf Proz, poročnik v r., Dra- gotin Križ, Oskar Hartlieb, Rudolf vitez pl. Räckle, Fran Egger in Drahomir Müller ter poročnik provijantni častnik Štefan Ma- ries. — Pri 79. pešpolku je med drugimi dobil vojaški zaslužni križec 3. vrste z voj- no dekoracijo: Stotnik Edvard Biber (Ljub- ljančan), ki je bil težko ranjen in v bolniš- nici poročen. Enako odlikovan je bil tudi Pavel Glancnik 12. ulanskega polka. Naj- višje priznanje sta si priborila: Stotnik Ferdo Molcher 95. pp., ki je pred nekaj leti služboval tudi pri 17. pp., in pa poroč- nik provijantni častnik Avguštin Ferjančič 3. gorsk. top. polka. — Pri 7. pešpolku sta bila odlikovana z zlato svetinjo za hrab- rost: Narednik Fran Močnik in četovodja Dragotin Zellot; s srebrno svetinjo za hrab-

stvari, dokler ni došlo povelje na od- hod. Poslovili smo se prav prijateljsko. Od prostora, kjer so bili ujeti, korakajo že dva dni, a imajo še skoraj dva mar- ša, da dospo do železniške postaje, kjer bodo uvagonirani. Med ujetniki se nahajajo vse vrste ruske armade. Nekateri so stari komaj 18 let, vsaj iz- gledajo tako otročje, mnogo mož pa je med njimi, pri katerih se močno kaže- jo osiveli lasje.

Danes sem srečal Slamnjaka, šo- ferja deželnega odbora. Vozi z dr. Pe- ganovim avtomobilom kornega povelj- nika Colerusa. Ravno tu v mestu se mu je pokvaril avto. Zlomil je vozni kordon. Voz je za delj časa neraben, dokler ne dobi temeljite poprave. Tudi Cundra, gostilničarja z Ježice (Ruskij car), sem videl. Vozi komis pri peka- riji. Korel Govekar je pri trenu.

Popoldne imamo pokop. V strelskih jarkih leži namreč še mnogo nepoko- panih naših kot ruskih vojakov. Hrane imamo zadnji čas še nekam dovolj. Z obleko smo zadostno preskrbljeni. Do- bre roke naših žena in deklet so nam napletle toliko perila, da ima vsak vo- jak volnen sviter, snežno čepico, doko- lenice, rokavice, zapetnike in dva do tri pare gorkih nogavic. Vrhu tega smo dobili vsak mož še eno odejo in kožuh iz ovčje kože v obliki naših vestij. Teh smo bili sicer zelo veseli, ampak sedaj se je veselje do kožuhov nekoliko ohla- dilo, ker se je v njih zareda rade uši.

Zelim vsem Slovencem srečno novo leto 1915! Dal Bog, da bi bilo boljše kot je 1914!

rost 1. vrste pa: poročnik v r. Miroslav Haller, kadet v r., Oskar Posch, narednika Hilarij Magdy, Fran Maier, četovodji Miroslav Ferfernik, Alojzij Groier, Emerik Krister, Fran Ortner, Josip Schmid, Fran Bayer, desetnik Vincencij Pečnik, poddesetnik Ivan Eder, pešca Ivan Ebner in Viktor Udinnig in enoletni prostovoljec poddesetnik dr. Herman Kanz. — Pri 17. pešpolku so dobili srebrno svetinjo, za hrabrost 1. vrste: Kadet v r. Lad. Fedinec, štabni narednik Ferdo Butkovič, narednika Alojzij Jontež in Andrej Knander, četovodji Valentin Rozman, Fran Stare, desetniki Pavel Birtič, Ivan Jernejčič, Alojzij Kuntarič, poddesetnik Ignacij Laurich, pešci Josip Birtič, D. Klarič in Fran Vouk. — Pri 27. pešpolku: Praporščak v r., Otmar Viditz, narednik Miroslav Seebacher, četovodja Josip Reisner in desetnik Fric Gauster. — Pri 97. pešpolku je bil odlikovan s srebrno svetinjo 1. vrste štabni narednik Sausek. — Pri 9. polj. lov. bat. pa Andrej Gsin z zlato kolajno za hrabrost. — Pri 20. polj. lov. bat.: Podlovci Fran Mittermüller, Rudolf Nussbaumer in Fran Trojer, vodje patrolje: Emil Doštal, Alojzij Masil in Fran Strmeč. — Pri 7. polj. top. polku: Četovodja Matija Malešič. — Pri 8. polj. top. polku: Ognjičar Drag. Stelzl, četovodji Josip Habenbacher, Leopold Vončina, desetnika Ivan Sagdi in Fran Trechy. — Pri 3. tež. havb. diviziji: Kadet v r. Leopold Probst. — Srebrno svetinjo za hrabrost 2. vrste so dobili pri 7. pešpolku: Praporščak v r. Božidar Blumauer, kadet v r. Leopold Germann, narednik Lavrencij Roscher, računška narednika 1. v. Miroslav Kliemstein in Anton Lippoth, četovodja Josip Köchl, desetnika Rajmund Filaler in Ivan Unterweger, poddesetniki Luka Kotnik, Matija Nagelschmied, Peter Polesnik, Kristjan Seebacher, Miha Ziesacher, Josip Assbacher, Aleksander Markič, pešci Jaroslav Udlinek, Miha Drescher, Jakob Hafner, Jožef Königsberger, Josip Sablatnik, Anton Schuschu, Josip Wegscheider, Josip Zemroser, Emilijan Kraschl, Filip Duller, Nikolaj Matejčič, trobašč Josip Ponderfer in sanitetni vojak Josip Schäffmann. — Pri 17. pešpolku: Štabni narednik Fran Klinar, četovodje Ivan Ambrožič, Fran Bogulin, Matija Homar, Ludovik Jernejčič, Fran Ježe, Josip Justin, Anton Matičič, Martin Pitzel, Fran Podberšek, Josip Spreitzer, Fran Urbanč, Stanko Verhovec, Matija Štefe, Josip Watovec, puškar 1. vrste Engelbert Furlan, enoletni prostovoljec med. desetnik Leonard Olscher, desetniki Josip Jurkovič, Ignacij Lončina, Martin Tomc, poddesetnika Anton Batnik, Dionizj Podlesnik, pešci Miha Benedičič, Jakob Biščanič, Pavel Jesik, Alojzij Laznik, Marko Pezdirc, Anton Sajne, Fran Spelič, Štefan Uršič, Ivan Žičkar, pomožni puškar Fran Leskovec, čast. slugi Fran Nartnik in Albert Gogala. — Pri 27. pešpolku: Narednika Fran Lutz in Ivan Kollmann, četovodje Emerik Mačič, Josef Posch, Ivan Roth, Ivan Wilfinger, Osvald Pečnik, Josip Handler, desetniki Avgust Haas, Josip Karner, Vilok Stegmüller, Anton Schwarz, poddesetnika Pfingstner Josip, Štefan Winter, Franc Schittler, pešca Ivan Jantscher in Erhard Krautwastl. — Pri 97. pešpolku: Enoletni prostovoljec pešec Adalbert Hribarnik. — Pri 20. polj. lov. bataljonu: Poročnik v r. Walter Khautz von Eulenthal, kadeta v r. Franc Deutsch in Matija Hodan, štabni narednik Anton Malmert, četovodje Fran Eibl, Ivan Kotschek, Leopold Lippert, Fran Ogris, podlovca Albin Kaiser, Rudolf Slatinek, lovci Jakob Cestar, Fran Dolinšek, Ivan Kukovič, Alojzij Molik in Ivan Retužnik. — Pri 8. polj. top. polku: Ognjičar Fran Murovec, četovodje Fran Brenetich, Dragotin Haring, Avgustin Laibacher, Josip Lozai, poddesetnika Anton Jamnik, Wenzel Lehner, prvi mojstri Alojzij Dasch, Herman Governig, Dragotin Verbič, Ivan Vrabc. — Pri 3. polj. havb. polku: Desetnik Aleks. Pierer, 1. mojstra Ivan Bernhard, Dragotin Prettenhofer in topničar Fran Steinacher.

Barake pri Chocnu.

»Chocen! Chocen!« vzklika sprevodnik begaje ob vlaku. Ta vzklik mi je prinesel tolažilo — prišel sem namreč do cilja po dolgi in utrudljivi poti. Izstopil sem hitro z vlaka in pogledal na uro, ki je kazala ravno štiri jutraj. Za sedaj sem moral še resignirati na prijetnost, da vidim poljsko mesto na českem: šel sem na kratke odpočitek. Toda že okrog osme ure jutraj sem hitel po ulicah češkega mesta Chocna in v poteku ne cele četrt ure sem se približal drugemu, toda že poljskemu baročnemu mestu Chocnu. Od daleč je videti visoke lesene stavbe, označene s številkami, nekoliko metrov druga od druge. Teh stavb je 37 in vsaka izmed njih more dati 530 osebam stanovanje. Vstopil sem v stavbo z veliko številko 3. Hodnik podolgem in počez deli stavbo na štiri dele, vsak izmed teh delov ima zopet nekoliko stanovašišč, ki jih na treh straneh predeležujejo deske, četrto stran pa tvori zavešeno plateno posteljno zagrinjalo. — V vsakem takem stanovašišču, umerjenem po

moški velikosti, leže na zemlji seneniki (štrozaki) na steni visi par piskerčkov ali stare obleke — to je vse. Tako izgleda bivališče ene družine, ki sestaja pogosto iz nekoliko oseb z otroki. Kako pa je z zrakom, svetlobo in gorkoto, temi tremi faktorji, v življenju človeka neobhodno potrebni? Kar se zrak tiče, je naravno, da je tu zatohlo, smrdelce, svetloba in gorkota pa sta jako neenakomerno razdeljena med posamezne predelke. Tisti, ki stanujejo v predelkih na vnanji strani, ako odgrnejo zagrinjalo, imajo svetlobo, zato pa gorkote nimajo. Tisti pa, ki stanujejo v predelkih na notranji strani, imajo že kolikor toliko gorkote, ki jo dajeja dve veliki peči, stoječi sredi stavbe. Na svetlobo pa morajo ti resignirati. S srednjega hodnika vodijo lesene stopnjice v podstrešje, znatno nižje od pritličja. Tu je zrak še bolj zatohel in svetlobe je še manj. Jok bolnih otrok, igranje fantičkov na orgelce, prepir nekoliko žensk za mesto, kje naj ta in ta obeha oprane otroške plenice, glasni in surovi ukazi glavarja barake napolnjujejo zanimivi dom s takim hruščem in nemirrom, da človek gleda kar najhitreje zapustiti to bridko mesto klatenja se po svetu in ljudske bede. — Odhajaje odtod sem srečal na sredi hodnika starega resnega kmeta, v letni obleki, s klobukom na čelo potisnjenim in sem ga nagovoril: »Kako se vam godi?« Postal je, pogledal name nezaupno, solze so se mu izvile iz oči, mahnil je z roko in se oddaljil, ne da bi kaj odgovoril. Ker sem dobil tak nauk, nisem smel druge vpraševati po tem, kako se jim godi. Ko sem šel v n, sem zagledal nekoliko metrov od barake novo, visoko stavbo: leseno cerkev. Cerkev je že pod streho, toda dokončana še ni. Ko bo dokončana, bo moglo iti vanjo skoro 2000 ljudi. Tesno ob cerkvi se vleče dolga pritlična »upravna« stavba, sredi nje je nad vrati napis »zdravnikova pisarna«. Zdravnik teh barak je dr. Ustrzycki iz Podkamenia. Kakšno kolosalno delo je v zdravnikovi pisarni in obenem kakšno je zdravstveno stanje med prebivalci barak, naj svedočijo naslednje številke. V teku šestih tednov ordiniranja je ta edini človek cepil proti kozam 1492 oseb, zdravniške obiske je imel v 1616 slučajih, pogosto jako resnih. Ravno pred menoj je odšla iz zdravnikove pisarne 80 letna starka, ki je bila še pred dvema mesecema na bojnem ozemlju, kjer jo je krogla v roko ranila. Iz otekle, čisto izpremenjene roke ji je zdravnik šele po dveh mesecih vzel kroglo. K tem malo številkam je treba pridati še to, da ni bolnice in kakorkoli zdravniških aparatov. Samo nalezljivi slučajji se odpošiljajo v mestno bolnico v Chocen. Ni čudno, da pri takih zdravstvenih razmerah vlada znatna umrljivost med prebivalstvom barak. V teku ne celega meseca je bilo nad 50 pogrebov. Neki duhovnik takole opisuje pogrebe poljskih otrok v Chocnu: »Imeti je treba močne živce in nekoliko okameneti, da bi to gledal. Predstavite si takšen prizor: V mrtvašnici leži na mizah pet rakvic, v njih otroška trupla, vmes dva bratca. Kopicca ljudi iz naselbine in od plankanja opoteka očee se matere. Duhovnik je pokropil, polagajo jih na ena nosila, drugega poleg drugega. Na pokopališču je ena velika, ravnostrana jama — gomila poljskih otrok. Spuščajo rakvice in jih vlagajo drugo zraven druge, ihtenje mater narašča; resnična pretresujoča slika.«

Solo in čitalnico slavnostno otvorijo po Novem letu. Za šolo je pripravljenih 13 učiteljskih sil. Skupno stanuje zdaj tu 5000 ljudi, novi transporti prihajajo vedno in vedno. Vsega skupaj bi moglo imeti 22.000 ljudi stanovanje v teh barakah.

Prehajam do najvažnejšega vprašanja: Kdo je kriv take bede v barakah? Barake je zgradila vlada s stroški pol milijona kron. Ko bo vse dogotovljeno, se stroški skoro podvoje. Vlada kaže mnogo naklonjenosti in skrbi za kolikor mogoče ugodno stanovanje teh nesrečnih izseljencev. Vladi se torej ne sme mnogo očitati. Usoden je bil edino ta zamisek, graditi barake in nastanjati v njih ljudi iz Galicije, sam. Nekateri poslanci so tudi poslali vladi memorandum, naj bi v teh barakah namestila vojne ujetnike. Zdi se, da je zdaj že prepozno. Državna oblast in akcija dobrodelnih društev sta dolžni delati tudi na to, da bi število stanovalcev v posameznih barakah bilo po možnosti z reducirano vsaj na polovico in da bi bili odstranjeni zoperni nedostatki in neprimernost baročnega sistema, da se na ta način obvaruje ljudstvo pred fizičnimi in moralnimi škodami, ki so končna posledica skupnega življenja v barakah.

Kazimierz Lagosz.

Noč med volkovi.

Strašen prizor z bojišča v Rusiji opisuje pismo nekega ruskega častnika, katero priobčtujejo angleški listi po nekem listu v Rigi.

Ko sem se prebudil, se je pričelo mrčičiti — pripoveduje častnik. Nisem občutil lakote, čeprav sem tamkaj ležal od ranega jutra, pač pa me je mučila strašna žeja. Spominjal sem se vsake poedinosti boja do

trenutka, ko me je podrl kos granate, ki je čisto blizu mene eksplodirala. V naskoku smo preleteli široko ravnino. Okoli sebe sem slišal vzdihovanje umirajočih ljudi in sem gledal, kako padajo vojaki v sovražnem ognju. Spominjal sem se, kako sem tudi jaz letel naprej. Kaj se je pozneje zgodilo, ne vem nič več. A ko sem se prebudil, sem ležal samo še jaz živ na zapuščenem polju, pokrite z mrlji. Bil sem ranjen, to sem opazil, ali rana ni bila težka, kakor se je pozneje pokazalo. Oprl sem se na neranjeno roko in pogledal po krvavem bojišču in na mračno nebo, na katerem je žarela večerna zarja. Strašno čustvo mi je napolnilo dušo, kakor da so me pozabili ali kakor da so me hoté pustili tukaj samega. Sedaj me je sram, ker sem obupoval. Pomislil sem, da ne bom videl nič več svojih milih in dragih, nikoli domače hiše, niti najbližjih prijateljev. Opirajoč se na desno roko, sem se čezdalje bolj vzdigoval, dokler se nisem vsedel.

Kljub velikim bolečinam v rami in veliki izgubi krvi sem stopil na nogo in se opirajoč na sabljo pomikal naprej ter opotekal, kakor da sem pijan. Skušal sem se približati gostemu grmovju, v katerem so se skrivale naše čete pred napadom. Končno pridem do prvega grmovja, ali nenkrat obstanem. Iz velike daljave — vsaj tako se mi je zdelo — je prihajalo tuljenje volka. Odmevalo je silno melanholično in grozno v tihi zimski noči. Drugi volk se je odzval v prav tako zategnjenem glasu, pa že precej bližje. Naenkrat pa zaslišim tuljenje povsodi okoli sebe, brez prenehavanja, čezdalje glasnejše in glasnejše in vsak trenutek groznejše. Dober lovec sem in sem na lovu pobil že mnogo volkov, ali to, kar sem to noč slišal, ne bom pozabil do groba. To rezko zavijanje, ki me je obdajalo kakor veriga, se je približevalo čezdalje bolj proti kraju, kjer sem stal. Komaj sem dihal, ko sem poslušal ta peklenki koncert. Jasno sem spoznal, da se ne bom mogel na noben način rešiti, ako me volkovi najdejo. Naenkrat stečem — kako sem mogel to storiti, še danes ne vem — proti večjemu grmu na robu gozda in se vlečem na trebuh pod njega. Imel sem nabasan samokres in sabljo. A volkovi so se čezdalje bolj bližali. Prišli so že na rob gozda. V temi sem razločil njihove strašne sence med drevjem. Od raznih strani so prihajali iz gozda, se zbirali v veliko črno trumo in nekaj časa tako stali. Takrat zatuli drug volk iz velike daljave. Z bojišča so se mu odzivali drugi in ta truma se je pričela pomikati naprej čisto ob mojem grmu.

O vsakem sem mislil, da mi bo skočil na vrat. Ali nobeden se ni brigal zame. Mirno so letéle neštete zveri proti bojišču, kjer so ležali mrlji. Drugi dan, čim je solnce posijalo, so me vzdignili nezavestnega. Našla me je neka kozaška patrolja.

Od „mrtvih“ vslejajo.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil Luka Čebašek, doma iz ljubljanske okolice. Mati in bratje Valentin, France in Ivan so bili dolgo časa v silnih skrbeh, ker ni bilo od Luka nobenega glasu. A ko so izvedeli nekega dne, da se Luka Čebašek nahaja v seznamu padlih, je zavladala tiha žalost pri Čebaških. Bratje so bili vsi potrti, mati je pa v molitvi iskala utehe in je pretakala solze, češ, da ne bo nikdar vedela za Lukov grob. Pri večerni molitvi so se spominjali njegove duše. Ali kakor v tolikih slučajih, so tudi pri Čebaških prazgodaj molili za dušo rajnega, zakaj Lukovo pismo iz mesta Orenburga, ki leži v podnožju Urala na meji evropske Rusije, jih je prepričalo, da Luka še živi, dasi je bil uradno proglašen za mrtvega. Ko so domači prejeli od Luka nad vse jim drago pismo, so bili popolnoma potolaženi in veseli, da nikdar tega, in to po vsej pravici, ker jim je Luka tako nepričakovano od mrtvih vstal. Mati mu je pisala: »... hvala Bogu, da si še pri življenju. Le pogum, Luka, po nevhiti bo zopet solnce sijalo!«

Franciška Pintar, trgovčeva žena iz Šiške, je jako žalovala za svojim možem Janko Pintarjem. Odšel je bil na južno bojišče, in kakor bi kamen v vodo vrsl, nobenega glasu ni bilo od njega. Vsa trgovska opravila so padla nji na rame, tako da je v svoji žalosti skoraj klonila pod njih težo. Ali moževo pismo, katero ji je pisal iz Skoplja, da je še med živimi, je pregnalo ženi vso žalost iz srca in ji ga napolnilo z veseljem in radostjo. Zdej je vsa prerobjena in z »novimi močmi bo vodila mozeve posle, dokler se ji ne vrne v njeno naročje in v krog svojih ljubljenih otročičkov.«

Tako veselega svetega večera še ni praznovala posestnikova žena Marija Župec iz Iške vasi kakor letošnje leto. Njen mož Anton Župec je moral tudi kakor sto in sto drugih slovenskih mož in fantov na bojišče za dom in cesarja. Teško je bilo slovo od žene, pretresljivo od otrok. Ali mož in oče je v božjo voljo vdan zapustil svojce in odšel z risanico v bojni šum in hrujec, »ker je tako velel domovine ukaz«. In kar je odšel mož z doma, ni bilo nobenega glasu in poročila od njega. Žena, vsa v skrbeh, je popraševala po ljubljanskih

vojaških bolnicah po svojem možu. Vsak ranjenec pa, ki ga je vprašala po možu, je v njeno veliko žalost le to povedal, da je Anton Župec — padel. Vsa žalostna se je žena vrnila domov in si potoma solze iz oči otirala. Žalostni in kakor večnost dolgi so se ji zdeli vsi dnevi do 24. decembra. Rečenega dne pa je prejela z nepopisnim veseljem in radostjo pismo od svojega moža, ki ji piše, da je živ, in sicer v Novem Nikolajevsku v Sibiriji. Samo besedica »živ« je že tako lepa, tako vesela, da ženo srce ne pozna zdaj večje sreče. »Danes ta dan se je Jezušček rodil, ti si mi pa od »mrtvih« vstal. Vesela sem jaz, veseli so otroci, vesela je vsa vas, da si še živ. Vsa hvala Bogu in Materi božji, ki sta uslišala mojo molitev, da bi se nam vrnili živ in zdrav iz vojske.«

Iz ruskega ujetništva se je oglasil posestnikov sin France Petrovič iz Vrzdence pri Horjulju. Njegovi starši niso prejeli o njem nobenega sporočila, odkar je odšel v vojsko. Splošno se je sodilo, da je že mrtev, ker je njegov bratranec pripovedoval, da ga je videl, ko je od krogle zadet padel, ko so se naši umikali ruski premoči. Oče, ves žalosten in potrj, je že skoro obupoval nad usodo svojega Franceta, kar dobi pred par dnevi od njega iz Rostova, ruskega mesta ob reki Doni, naslednje pismo: Predragi starši! Moram Vam pisati par vrstic, da boste vsaj vedeli, kje da sem. Bil sem ranjen v nogo, potem so me pa dobili Rusi. Zdej sem že pet tednov v vojaški bolnišnici v mestu Rostov v Rusiji in imam že skoro popolnoma zdravo nogo. Sile mi tukaj ni, le silno dolgčas je; kako bo pa z naprej, ko grem iz bolnišnice, pa ne vem. Pisal sem Vam že eno pismo, a dvomim, če ste ga dobili, zato pišem zopet. Ko se vojska konča, se zopet vidimo. Najlepše Vas pozdravljam vse domače. Na svidenje! Vaš Franc Petrovič. — Pismo nosi datum 16. oktobra, potrebovalo je nad dva meseca, da je prišlo na določeno mesto.

Novice iz Mirna pri Gorici.

Naša »Čevljarska zadruga« ima od vojne uprave velika naročila vojaških čevljev; pri tem delu je zaposlenih nad 250 delavcev in delavk iz Mirna, Rupe, Peči, iz Bilj, Vrtojbe, Štandreža, Sovodenj, iz Vrha, — da celo čevljarji od sv. Lucije so pri nas. Za našo občino in okolico je zadruga velika dobrota. V Društvenem Domu je sicer prenehalo društveno, — a nadaljuje se čevljarsko življenje, na odru se vrše čevljarske predstave, a mesto kulis vidiš cele stene vsakovrstnih čevljev za vojake. V čevljarski zadrugi ne delajo samo čevljarji, ampak tudi strojarji, kamnarji, biljenski blatariji, »malavarji«, — a vsi so se privadili čevljarskemu delu. V vojaško skladišče je oddala zadruga že nad 30 tisoč parov raznovrstnih vojaških čevljev, — a ima še vedno naročila; tudi za črnovojnike se je oddalo veliko število čevljev. Na Kranjskem in Štajerskem ima Čevljarska zadruga veliko odjemalcev, ki pa morajo sedaj malo potrpeti z nami radi vojaških naročil. Zadruga, katero je ustanovil preč. G. Ivan Rojec, župnik v Mirnu, novimenovali dekan v Tolminu, je največja zadruga te stroke v celi monarhiji. Čevljarska zadruga nam spričuje, da je zadrugištvu v veliko korist ljudstva, ako ima spretno vodstvo, pogoje obstanka in požrtvovalne osebe.

Vojnega posojila je podpisala Čevljarska zadruga 5000 K, a pomožna blagajna delavskega društva 1000 K. Splošno smo podpisali v Mirnu nad 13.000 K.

Marijina družba je praznovala dne 8. t. m. svoj glavni praznik; ob tej priliki se je blagoslovila društvena zastava, lepo, krasno umetniško delo, katero so izdelale č.č. sestre mariborske za 600 K. Na novo je bilo sprejetih 30 deklet, — tako da šteje Mar. družba nad 80 deklet.

Č.č. gg. misijonarji na Gradu pridno misijonarijo po naši nadškofiji in na Beškem. Bog nam daj kmalu mirne čase, da bi sv. misijoni zopet začeli ter obrodili povsod veliko duhovnega življenja!

Kaj je sedanje vojsko povzročilo.

Berolin, 28. decembra. (Kor. urad.) Na nekem shodu v Bristolu 12. t. m. je izvajal Balfour, da so povzročili vojsko globoki razlogi. Anglija je bila po pogodbenih obvezah in po narodni časti dolžna, da podpira Belgijo, ker se je kršila njena nevtralnost, a belgijska in srbska tragedija tvori le epizodo v večjih zločinih proti civilizaciji (misli se na napredek Nemčije). Nemčija je hlepela po gospodarstvu nad vsem civiliziranim svetom. »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« pristavlja, da je torej prvi vzrok nemško-angleške vojske napredek Nemčije od leta 1870. Tudi Balfourjev naslednik, sedanji voditelj unionistov, Bonav Law, je v nekem pismu 2. avgusta ministrskemu predsedniku Asquithu odkrito priznal, da ne utemeljuje obramba belgijske nevtralnosti angleških koristi v vojski.

Vojska z Rusi.

V zahodni Galiciji je prodrlo naše desno krilo do Liska. Rusom se je pa posrečilo, da so zopet osvojili kotlino pri Krosnu in Jaslu. Lisko je od Przemysla oddaljeno le 40 do 50 kilometrov. Prej smo se vojskovali v smeri od zahoda proti vzhodu, zdaj se vojskujemo tudi v smeri od juga proti severu: oklepamo rusko črto in se od juga približujemo ozemlju in oporišču trdnjave Przemysl.

S splošnega bojnega položaja se sklepa: Rusi, kakor se zdi, poizkušajo z vsemi razpoložljivimi silami v zahodni Galiciji, da se izkopljejo iz strateško neugodnega položaja. Če bi se namreč nam tu posrečilo, da bi porazili Ruse, bi se morali umikati le v smeri, kjer se združita Visla in San. Stisnjeni bi bili med obe reki, Przemysl bi bil oproščen in posadka prosta. To Rusi tudi gotovo vedo in hočejo za vsako ceno preprečiti. Ranljiva je pa ruska mejna črta še na neki drugi točki: med Tamaszowom in Kielci, ki naravnost vabi, da se prodre. Če le eden obeh navedenih slučajev za nas ugodno izpade, moremo šele govoriti o popolnem uspehu novih operacij in moremo zaupljivo pričakovati bodočih dogodkov.

Zdi se, da ruski vrhovni poveljnik Nikolaj na bojišču sedaj vporablja isto taktiko kakor Hindenburg in Hötendorf. Hindenburg je z navalom na Poljsko hotel prisiliti Ruse, da se umaknejo iz Galicije, ruski Nikolaj pa hoče s svojo protiofenzivo v Galiciji prisiliti Hindenburga, da se umakne iz Poljske. Nikolaj v tem slučaju računa na svojo številno premoč in skuša ne glede na žrtve paralelizirati nemške uspehe na Poljskem.

»Golos Moskwy« opozarja na trdovratno odporno silo Przemysla. Piše, da se je moč in duh posadke podcenjeval.

NEMCI NADALJUJEJO Z NAPADI NA RUSE.

Berolin, 28. decembra. Veliki glavni stan poroča: Na vzhodnem Pruskem in severno od Visle ni nič novega. Na levem bregu Visle se naši napadi kljub zelo neugodnemu vremenu razvijajo dalje.

Najvišje armadno vodstvo.

NAŠE ČETE SE IZOGNILE RUSKEMU NAPADU SEVERNO OD DUKLE. — MED BIALO IN DUNAJCEM SO BILI SILNI RUSKI NAPADI ODBITI.

Dunaj, 28. decembra. Uradno se poroča: Severno od prelaza Dukle so se izognile naše čete ruskemu napadu v postojanke blizu karpatskega grebena.

Med Bialo in Dunajcem severno od Zakliczyna so bili jako silni sovražnikovi napadi odbiti.

Sicer se na severovzhodnem bojišču na naši sronti ni zgodilo nič pomembnega, Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

RUSKO URADNO POROČILO.

Frankofurt, 28. decembra. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Peterburga: Ruski generalni štab je izdal 25. decembra ob 6. uri zvečer naslednje poročilo o bitki na Poljskem: Izpremembe ni nobene. Na naši fronti na levem bregu Visle in v Galiciji so Nemci v noči 24. t. m. in ves naslednji dan posebno pri Sochazewu in Bolimowu napadali. Vsi ti napadi so bili s težkimi sovražnikovimi izgubami odbiti. Boji na levem bregu Pilice se nadaljujejo.

BOJI V KARPATIH.

Budimpešta, 28. decembra. V Karpatih, kjer je naša ofenziva v zadnjih desetih dneh dosegla znamenite uspehe, se nadaljuje naš napad. Iz stolice Ung smo popolnoma potisnili Ruse. V stolici Bereg se ruske čete tako na črti Aklos—Vezerszallas, kakor na črti Volocz umikajo. Ruse, ki so v dolini Marmaros, naše čete silovito napadajo. Boji pri Ökörmezö in pri Lozanszki niso več tako siloviti. Ker je izgubil tu sovražnik zelo veliko mrtvih in ranjenec, danes ni pričel nobenega boja in je za svojimi utrjenimi postojankami zopet uredil svoje čete. Rusov ujamejo vsak dan več.

TRIDNEVNA BITKA ZA USZOK.

Budimpešta, 28. decembra. Na drugi božični praznik so naše čete po tridnevni bitki vrgle Ruse iz komitata Ung in Bereg in zopet osvojile prelaz Uszok. Železnica do Uszoka je zopet popravljena in do Zsontosa izročena prometu tudi za civilno prebivalstvo.

Boji v severnem delu komitata so trajali tri dni. Rusi so imeli štiri pešpolke in štiri baterije. Ruse so naši pričeli pritiskati nazaj v sredo, ko so z bajonetnimi napadi zavzeli kraja Malomzet in Hatarbegy. Beželi Rusi so se zopet zbrali pod Uszokom. V petek se je tu pričel srdit 18urni boj. V soboto ponoči ni bilo nobenega Rusa več v Karpatih. Prelaz Uszok so zasedle naše čete. Rusi so imeli velikanske izgube na mrtvih in ranjenih, še večje pa na ujetnikih in vojnem materialu.

ODLOČNO POSTOPANJE VELIKEGA KNEZA NIKOLAJA Z NESPOSOBNIMI GENERALI.

Rim, 28. decembra. Vojni dopisnik lista »Stampa« pripoveduje, kako postopa veliki knez Nikolaj Nikolajevič z varšavskim poveljnikom. Po svojem dohodu je veliki knez takoj pozval k raportu poveljstvo in vpil: »Kaj pa počnete pravzaprav bojazljivci! Mi ne prepustimo Varšave, četudi bi se vsi morali pustiti poklati.« Pri teh besedah je veliki knez divje tolkel z bičem po mizi. Nato je stopil pred generala Plehwe, sina znanega ruskega ministra, ga zagrabil za ovratnik, stresel in vpil: »Zakaj niste takoj izvršili mojih povelj? Kje ste bili?« General je cinično odgovoril: »Visokost, bil sem v kopalnišču.« »Kanalja!« je vpil veliki knez, dal genralu zausnico in — mu pustil poveljstvo. (!)

BOMBE V SOHAČEVU.

Berlin, 29. decembra. V Sohačevu je pet nemških letalcev vrglo 40 bomb. Žrtev je veliko.

NEMŠKI AVIATIKI STRELJAJO NA VARŠAVO IN IVANGOROD.

Londonski »News« poroča iz Varšave, da so se v teku 14 dni pojavili aviatiki osemkrat nad Varšavo in Ivangorodom. Pri bombardiranju dne 9. decembra znaša število žrtev 250 oseb, med katerimi je 120 mrtvih. To je bil največji zračni bombardement na Varšavo od prvega nemškega Zeppelina nad Varšavo.

PEŠ IZ LVOVA V KRAKOV.

Krakov, 28. decembra. »Czas« pripoveduje zanimivo pripovedovanje nekega Lvovčana, ki je peš prišel iz Lvova v Krakov in na potu marsikaj doživel in videl. Mož je 24. novembra ob hudem mrazu odšel iz Lvova, preskrbljen z ruskim potnim listom. Mimo okopov, ki so jih Rusi napravili krog Lvova, je dospel do mesteca Jaworow. V gozdu pred mestecem so močno vidne sledi bojev pri Grodeku. Naslednji kraj, Janow, je mnogo trpel v bojih, ki so se tod vršili; skoro vse hiše so zgozele. Polja so preprežena s strelskimi jarki in pokrita z razbitimi vozovi, konjskimi trupli in izstreljenimi patronami.

Na trgu v Krakosiecu se vidi grob nekega častnika, velika gomila z lesnim križem. Na nadaljnjem potu je prenočil pri nekem rusinskem duhovniku, ki mu je pripovedoval, da so mu Rusi prav vse oropali. Najsilnejše sledi vojne je videti ob reki San. Naslednje mestece Radymno je ob večkratnem obstreljevanju močno trpelo. Mesto Jaroslaw je našel skoro popolnoma prazno; kakih 20 hiš je bilo zgorelo. V Przeworsku se mu je posrečilo priti na vojaški ruski vlak in se peljati do Lancuta. Lancut je le malo poškodovan; grad grofa Romana Potockega je ostal nedotaknjen. 27. novembra je dospel v Rzeszow, ki vsled posredovanja podžupana poslance Jablonskega ni mnogo trpel zbog plenitve. 29. novembra je dospel na nekem ruskem vojaškem avtomobilu, čegar šoferja je podkupil s 5 rublji, v okolico Tarnowa. Na nadaljnjem potu v Brzesko je neprestano slišal gromenje topov in videl sledove ljutih bojev. Iz Brzeska je šel v Okocin in odtod v Bochnijo, kjer je ostal do 16. decembra, ko so ga oprostile avstrijske čete, nakar je dospel v Krakov. Potoval je vsega 23 dni.

NAŠI VOJAKI POKOPANI V NEMČIJI.

Berolin, 28. decembra. (Kor. urad.) V posebnem oddelku vojaških grobov leta 1914. na garnizijskem pokopališču v Hasenschneide pri Berlinu so pred kratkem pokopali avstro-ogrške vojaške, ki so v tukajšnjih bolnišnicah umrli za ranami. Grobove Avstrijcev kraste venci z rumeno-črnimi trakovi. Na grobovih ogrskih vojakov je berolinsko ogrsko društvo položilo vence z rdečebelozelenimi trakovi.

KALMIKI — KOZAKI.

Peterburg, 28. decembra. Veliki knez Nikolaj je brzojavil astrahanskemu guvernerju, da car želi, naj bi bili Kalmiki prideleni h kozaškemu stanu.

RUSI NAJAMEJO POSOJILO V LONDONU.

Dunaj, 28. decembra. Trdi se, da namerava Rusija v Londonu najeti posojilo 960 milijonov kron, a angleški bančni konzorcij je stavil zelo težke pogoje: ves vojni material se mora nabaviti v Angliji, obrestovati se mora s 6% in se mora posojilo zavarovati; angleški finančniki so voljni, da dovolijo le 480 milijonov.

POSNETKI VOJNIH DOGODKOV ZA KINEMATOGRAF.

Amsterdam, 29. decembra. »Reuter« poroča iz Peterburga: Ruski generalni štab je dovolil francoski tvornici filmov, Pathé frères, da fotografira vojne dogodke za kinematograf, da bodo tako ruska vojna dela po resnici ovekovečena.

Božična slavnost v nemškem glavnem stanu.

Kolin, 28. decembra. »Kölnische Ztg.« poroča iz velikega glavnega stana o 25. decembru: Božična slavnost v velikem glavnem stanu je bila tako priprosta in domača, kakor v srce segajoča. Cesar je hotel slavnost praznovati sredi vojakov, ki pripadajo k velikemu glavnemu stanu. Treba je bilo zelo velikega prostora, ker je moralo biti pripravljenih miz z darili za 960 oseb. Prostrana dvorana je bila s smerečjem okrašena. Vsakdo, od cesarja pa do priprostega domobranca, je imel svoje mesto pri mizah, na katerih so bila drevesca, s svečicami okrašena. Vsak častnik in vsak mož je dobil potico, jabolka, orehe in cesarjevo podobo. Moštvo je razen tega dobilo še tobačnico in cigarete. Ob pročelni strani dvorane je bil postavljen oltar. Pred njim so bile velike jaslice. Na obeh straneh sta stali smrečici. Z božično pesmijo »O du selige, o du fröhliche Weihnachtzeit« se je slavnost pričela. Cesar je navzoče pozdravil z besedami: »Dober večer, tovariši!« Po kratkem duhovnikovem nagovoru so zapeli pesem: »Stille Nacht, heilige Nacht.« Ko se je generaloberst von Plessendem cesarju zahvalil za prirejeno slavnost, je imel cesar sledeči nagovor: »Tovariši! V orožju smo se tu zbrali, da praznujemo ta sveti praznik, ki smo ga sicer v miru doma praznovali. Naše misli uhajajo nazaj k našim doma, ki jih zahvaljujemo za ta darila. Bog je dopustil, da nas je sovražnik prisilil, tu praznovati ta praznik. Napadeni smo bili. Branimo se. Bog daj, da za tem mirovnim praznikom z našim Bogom za nas in za našo deželo pride po težkih bojih bogata zmaga. Na sovražnikovih tleh stojimo, z ostrino meča proti sovražniku, s srcem k Bogu. Govorimo, kot nekaj veliki volilni knez: V prah z vsemi sovražniki Nemčije! Amen.«

Cesar je šel nato krog miz in je mnogo častnikov in moštva počastil z nagovorom.

Vojska s Srbi.

NA SRBSKEM BOJIŠČU MIR. — SRBI ZOPET RAZSTRELILI ZEMUNSKI MOST.

Dunaj, 28. decembra. Uradno se poroča: Na jugu je vladal, izvzemši nekaterih obmejnih prask, popoln mir. Srbi so zopet razstrelili zemunski most.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

FML. SARKOTIČ TAJNI SVETNIK.

Dunaj, 28. decembra. Korespondenca »Wilhelm« je izvedela, da je bila bosensko-hercegovinskemu poveljujočemu generalu fml. Sarkotiču podeljena čast tajnega svetnika.

BOSANCI ČESTITAJO NOVEMU DEŽELNEMU NAČELNIKU.

Sarajevo, 28. decembra. (Kor. ur.) Predsedstvo deželnega sabora in sarajevski župan sta brzojavno pozdravila novega deželnega načelnika podmaršala pl. Sarkotiča. Deželni načelnik se je brzojavno zahvalil. Podmaršal Sarkotič se pripelje v sredo v Sarajevo, da prevzame deželne posle.

KRALJ PETER V NIŠU.

Pariški »Journal« poroča iz Niša, da je videl njegov poročevalec v Nišu 25. t. mes. kralja Petra s Pašičem na kolodvoru, ko sta se vrnila iz Belgrada. Predno je obiskal kralj Belgrad, je tri tedne ležal, a ko se je vrnil iz Belgrada v Niš, je bil živahen in dobre volje. Kralj z dopisnikom ni govoril, a častniki, ki so spremljevali kralja, so pripovedali, da se nahaja mesto v žalostnem stanju. Večina hiš je tako poškodovanih, da jih ne bodo mogli več rabiti. Hiše avstro-ogrskih podanikov so vsled obstreljevanja ravno tako trpele, kakor srbske hiše. Najbolj boli Srbe, ker je odvedla avstro-ogrška armada ob svojem umikanju s seboj 1200 Srbov, ki se nahajajo v starosti podvrženja vojaški dolžnosti. — Avstro-ogrške čete so odvedle tudi ravnatelja belgrajske elektrarne, Busserta, ker je bil kot Belgijec belgijski konzul v Belgradu.

Japonska kupčije.

RUSIJA ODPSTOPILA JAPONSKI SAHALIN.

London, 26. decembra. (Kor. urad.) Reuterjev urad poroča iz Washingtona: Tukajšnji japonski poslanik je obveščen oficijelno, da je Rusija odstopila otok Sahalin Japonski, ki prepusti Rusiji za plačilo težke topove.

Otok Sahalin, Japonci ga nazivajo Karafuto ali Krafto, Kitajci Tarakaj, tvori najsevernejši otok japonskega otočja. Leži ob vzhodnem obrežju Amurskega ozemlja. Od azijske celine ga loči le 10 kilometrov široki Tatarski sund, od japonskega otoka Jesso pa cesta Lapoureuse. Dolg je otok

949 km, širok 28 do 129 km, obsega 75.364 štirijaskih kilometrov. Severni del zela goratega otoka (40.660 štirijaskih kilometrov) je pripadal dozdej Rusiji, ostali del pa Japonski. Na ruskem delu otoka so dozdej bivali večinoma ruski kaznjenci, Japonci in Kitajci. Poročilo, da vporablja Rusija japonske topove, ni več novo, a se prvič v poročilu o odstopu Sahalina uradno priznava.

Francoska križarka »Admiral Charner« potopljena?

Carigrad, 28. decembra. Nek arabski list piše: Nek italijanski parnik, ki je vozil iz Port Saida, je videl 20 km od Jafe v viharju potapljačo se francosko križarico. Križarica je pozneje izginila in se skoro gotovo potopila. Za rešitev posadke se vsled silnega viharja ni moglo ničesar storiti. Isti list objavlja neko poročilo iz Kajfe, da se je tam naplavilo veliko čepic francoskih mornarjev, ki so imele napise »Admiral Charner«.

Oklopna križarica »Admiral Charner« je bila spuščena v morje leta 1893., obsega 13.800 ton, je dolga 106 m, široka 14 m in vozi s hitrostjo 18⁴ morske milje. Posadka je štela 375 mož.

Zavzetje Valone po Italijanah. V Albaniji izbruhnila revolucija.

Rim, 28. decembra. »Messagero« trdi, da so vse velesile pritrdile, da Italija zasede Valono, Avstro-Ogrska pa s pridržkom, da se določijo podrobnosti po vojski. »Corriere d'Italia« poroča, da se je mesto zasedlo zaradi zavratnega napada na nekega odvetnika italijanskega konzulata. Odvetnika so albanski nacionalisti že dolgo zaradi njegovih političnih simpatij nasproti Italiji sovražili in so se hoteli nad njim maščevati.

Berlin, 28. decembra. »Daily News« poročajo iz Rima: V Albaniji je izbruhnila revolucija. Nekemu turškemu častniku se je posrečilo, da je prišel v Drač in nahujskal več fanatičnih mohamedancev na sveto vojsko proti Essad paši. Vstasi so Drač popolnoma odrezali od zunanjega sveta. V Draču vlada popolna anarhija.

ESSAD PAŠA IZGANJA BOLGARE IZ ALBANIJE.

Sofija, 28. decembra. »Dnevnik« poroča: Essad paša je pozval vse v Albaniji živeče Bolgare, naj v enem tednu zapuste deželo. Bolgarski trgovci morajo tekem enega meseca svoje trgovine likvidirati in zapustiti Albanijo, ker smatra Essad paša v Bolgarih zlo za Albanijo.

Boji na zahodu.

Dne 18. decembra so Francozi in Angleži pričeli z ofenzivo na celi črti. Ta velika ofenziva se je končala že po desetih dneh, in sicer za zaveznike neugodno. Nemci so povsod odbili napade, na mnogih točkah pa celo napredovali. Uradna pariška poročila, ki so tolažila francosko prebivalstvo s tem, da je zahodna nemška fronta oslABLJENA, ker so Nemci svoje glavne sile poslali na vzhodno bojišče, uporabljajo sedaj ista sredstva — samo obratno —, da bi opravičila izjalovljenje Joffrejevih načrtov. Nemci so baje prepeljali močne čete z vzhoda na zahod.

Če sedaj razmotrivamo potek velikega boja od 18. decembra dalje, moramo konstatirati, da je bil glavni sunek proti Nemcem izpeljan pri Chalons sur Marne. Če bi se Francozom posrečilo tu prodreti, bi bili vzhodna in zahodna skupina nemške armade na francoskem medsebojno odrezani, obe skupini bi prišli v zelo nevaren položaj in vse važne železniške proge za hrbotom nemške armade ob Aisni bi bile od Francozov ogrožene.

Vse to bi naravno povzročilo, da bi se morala cela nemška fronta od Compiègne do Verduna umakniti iz osrčja Francije.

Berolin, 28. decembra. (Kor. urad.) Veliki glavni stan 28. decembra opoldne.

Pri Nieuportu je sovražnik obnovil svoje napadalne poizkuse brez vsakega uspeha. Pri tem ga je podpiral ogenj od morja sem, ki nam ni napravil nobene škode, pač pa je nekaj prebivalcev iz Ostende ubil in ranil. Tudi napad sovražnika na selo St. Georges, o katerem je v svojih oficijelnih poročilih pisal, da je že v njegovi posesti, se je izjalovil.

Južno od Yperna smo vzeli nek sovražni strelski jarek, pri čemur nam je padlo v roke nekaj dvanajstoric ujetnikov.

Večkratni močnejši napadi nasprotnika severozahodno od Arrasa so bili odbiti.

Jugozahodno od Verduna je sovražnik ponovil svoj napad tudi brez vsakega uspeha. Enako se je ponesrečila njegova namera, da bi zopet osvojil neko višino zahodno od Senheima. Najvišje armadno vodstvo.

× × ×

Francosko uradno poročilo.

Geni, 28. decembra. Komunikacija francoskega generalnega štaba z dne 24. decembra poroča, da so Francozi ob obali napredovali. Odbili so napad na Lombaertzyde. V kraju Zwartelen, južno od Ypresa, so vzeli skupino hiš in potisnili sovražnika do južnega dela vasi. Belgijska armada je potisnila oddelke na desni breg Ysere, južno od Dixmuidna. Pri Arrasu je megle onemogočila vsako operacijo. Vzhodno in jugovzhodno od Amiens so se vršili artiljerijski boji. Ob Aisni so Zuavi odbili več sovražnih napadov. V Argonih so Francozi nekoliko napredovali. Pri Verdunu radi megle ni bila mogoča nobena važna operacija. V gozdu Apremont je francoska artiljerija porušila več nemških strelskih jarkov in prisilila sovražnika, da jih je zapustil. Iz gornje Alzacije ni nič novega.

Francoska ofenziva.

Bernski »Bund« piše: Sunki zaveznikov resno nameravajo na zahodnem bojišču prodreti nemško bojno črto in jo, če mogoče, razkropiti. Gibanje še ni zaključeno, marveč se bo razvijalo ob celi črti, dokler se ne dobi točka, kjer bi se lahko mislilo na to, da se prodre nemška črta. Strategično kaže, da bo za to ugodno severno krilo, kjer divjajo že najkrvavejši boji, a pri taki daleč napeti vojni črti se dobe še lahko občutljive točke, kjer se bo vsekalo. Splošen položaj na zahodu je zelo napet, vsak dan lahko prinese presenečenja.

Angleži o bojih pri Nieuportu.

»Daily Telegraph« poroča iz severne Francije: Bitka pri Nieuportu se je izvedla med vsemi operacijami najuspešnejše. Francoski in belgijske čete so se polastile važnih postojank. Zavezniki so v vseh poplavljenih ozemljih na Flandernskem in na gotovih točkah v Franciji napredovali; angleško brodovje se je bistveno in na nekaterih točkah odločilno udeleževalo bojev. Bitka pomenja preobrat operacij na Flandernskem. Nemci so obstreljevali vzhodni Dünkirchen in mesto Coxde, da odvrnejo pozornost, ker so medtem zgradili močne obrambne črte, ki so za nje življenske važnosti. Zavezniki so napadli odločno sovražnika in ga vrgli iz njegovih postojank na desnem bregu prekopa Nieuport. Francozi so morali prekoračiti prekop čez pet mostov, ki so se nahajali pod sovražnikovim ognjem. Artiljerija zaveznikov je prekašala nemško. Hitro se je zastrelila in je natančno usipavala ogenj na nemške strelske järke. Na dano znamenje je izbruhnil ogenj artiljerije, pehota zaveznikov je prodirala in je vrgla Nemce iz njih postojank. Belgijske čete so se zelo izkazale. Zavezniki so napredovali tudi pri Bethune; kjer so izvršile angleške čete naporno delo.

Francoska artiljerija porušila neko cerkev na Flandernskem.

Vojni dopisnik pariškega »Journala«, Pavel Erio, opisuje boj za Saint Georges pri Nieuportu, ki so ga izkušali Francozi zaman iztrgati Nemcem. Poročevalec piše: Naša artiljerija je obstreljevala cerkev sv. Jurija. Stolp je bil kmalu porušen. Ogenj se je ustavil šele, ko je bila cerkev popolnoma porušena.

Ob Yseri.

O bojih ob Yseri poroča neka časniškarska posredovalnica (22. t. m.): Tri dni poizkušajo Francozi priboriti železniško črto Roulers — Menin, da tako stisnejo nemške postojanke v črti Menin—Tourcoing—Roulers—Lille. Sunek se jim kljub velikemu številu topov ni posrečil. Cesto iz Yperna še vedno nadvladuje nemški topovi. Iz Salzaete se objavlja poročilo, ki opisuje obširne obrambne odredbe proti morebitnemu napadu ob Šeldi in proti morebitnemu napadu skozi veliki prekop po angleškem bojnem brodovju med Gentom in Terneuzenom. Središče tvori Zothnis. Postojanko varujejo strelski jarki in težke baterije. Pripravljeno je vse, da se prekop zatvori. Nemške čete na Flandernskem so zelo navdušene vsled zmaga nad Rusi.

Francoski upajo na blokado.

V francoski zbornici je predsednik v razpravi o začasnem proračunu izjavil, da se mora izvesti uspešna blokada Nemčije in Avstro-Ogrske, da se tako porazi obe državi.

Boji v Alzaciji.

Berlin, 28. decembra. »Lokalanzeiger« poroča iz Basela. V Sundgau se je ves dan slišalo gromenje topov. Pri Damerkirchu in Altkirchu so v teku silni boji. Francoski

letalci so se v soboto pojavili nad mestom Mühlhausen. Nemci so jih prepočili.

Curiški »Tagesscheider« poroča o bojih v Alzaciji: Francozi so potisnjeni v južno smer. Med zadnjimi boji v okolici Thanna in Sennheima se je razvil silovit boj v strelskih jarkih. Ranjenci pripovedujejo, da so se nahajali Francozi v močno utrjenih postojankah. Izgnali so jih le s trajnim ognjem strojnih pušk. Njih izgube so bile jako velike.

Boji za Arras.

Rotterdam, 28. decembra. »Daily Chronicle« poroča s Francoskega: Operacije zaveznikov na črti Lille—Arras so zadele na močan odpor Nemcev, ki nikakor niso tako oslabiljeni, kakor se je mislilo, pač pa so v najnovejšem času dobili močna ojačenja z vzhodnega bojišča. Francozi so upali, da bodo Arras osvojili do srede decembra. To se ni zgodilo. Zato so na 400 avtomobilih prepeljali angleške čete od Ysere. Vasi Mericourt, Acheville, Neuville in Givenchy so zopet osvojili Nemci, le Givenchy so Francozi po hudem boju zopet vzeli nazaj.

Lille še vedno v nemških rokah.

Boulogne, 28. decembra. Angleški listi so razširili vesti, da so Lille osvojili zavezniki in da se prebivalstvo trumoma vrača. Temu nasproti pa razglša francosko vojno vodstvo po Reuterjevem uradu, da je Lille še vedno v nemških rokah in da se tam položaj ni nič izpremenil. »Times« poroča, da so Nemci zopet pričeli obstreljevati Armentieres.

Nemški letalci nad Amiensom.

Iz Rim se poroča, da sta dve nemški zračni letali (23. t. m.) metali bombe na Amiens. Škode nista napravili.

Zeppelin nad Nancyjem.

Budimpešta, 28. decembra. »Az Estov« rotterdamski poročevalec, Van Dyl, brzojavlja 27. decembra: Glasom nekega pariškega poročila je na drugi božični praznik priplulo nad Nancy več Zeppelinovih zrakoplovov, ki so na mesto metali bombe. Vsega je padlo 14 bomb. Dve osebi sta bili usmrčeni, dve ranjeni. Več hiš je bilo močno poškodovanih. Javna poslopja niso trpela škode.

Francosko vojno ministrstvo se vrne v Pariz.

Pariz, 28. decembra. »Temps« poroča, da se bo francosko vojno ministrstvo 7. januarja vrnilo v Pariz, če ne nastopijo nepričakovani dogodki.

Štirje angleška letala uničena.

London, 28. decembra. V poročilu angleške admiralitete o napadu na nemško severno morško obal se glasi: Trije angleški letalci so se vrnili na rešilnih čolnih, njihova letala so se potopila. En letalec se pogreša, ostanek njegovega letala so videli 12 km od Helgolanda.

Božični darovi francoski armadi.

Berlin, 26. decembra. »Vossische Zeitung« poroča: Francoski vrhovni poveljnik general Joffre je odredil, da dobi vsak vojak v bojni črti za Božič zavoj smodk, steklenico vina in četrtinko steklenice šampanjca. Med šolskimi otroci se je nabralo 420.000 frankov, zakar so nakupili tobaka, čokolade in drugih darov za vojake na fronti.

Francoski socialisti za vojsko.

Pariz, 28. decembra. »Humanite« objavlja manifest, kjer izjavlja voditelj socialistične stranke, da se je njihova skupina med zasedanjem komore zdržala vsake izjave, da ne bi motila discipline in enotnosti, s katero nastopa narod proti sovražniku. Manifest pravi dalje, da mora parlament podpirati vlado pri njeni ogromni nalogi, da skuje orožje, ki ga narod in armada potrebuje. To bojno prerivanje more še dolgo časa trajati, Francije pa ne utruji, ker se Francija bori, da ohrani svojo neodvisnost in enotnost. Francija se bojuje za to, da prideta Alzacija in Lotriško zopet k svoji pravi domovini, za to, da bo ta vojna poslednja, da iz miru izide pravičnost in za to, da se otrokom in otrok otrokom ne bo treba več bati, da se barbarstvo povrne. V dosego tega cilja so socialisti bolj kot kdoli drug odločeni, bojevati se do zmag.

Nemško pojasnilo o slabi municiji.

Berlin, 27. decembra. (Kor. urad.) Jutranji listi poročajo iz velikega glavnega stana: Francosko zopet ponovno trdi, da municija, ki jo izstreljuje nemška artiljerija, le malo učinkuje in da izkazuje več slepih strelcev. Dognalo se je, da ne gre za nemško, marveč za zaplenjeno francosko in belgijsko municijo. Njena manjvrednost je tudi nam znana, a ker so zaloge velike, ki se morajo kakorkoli uničiti, se je zdelo najboljšje, da se določijo prejšnjim lastnikom potom topov nazaj.

Zasedeno ozemlje na Francoskem.

Pariz, 26. decembra. »Temps« poroča: Po poročilih statistične družbe šteje od Nemcev zasedeno francosko ozemlje 3 milijone 255.000 prebivalcev, tedaj 8/20 od

stotkov vsega francoskega prebivalstva. Vrednost neobdelanega zasedenega ozemlja znaša približno 4 milijarde, gospodarska poslopja 11 milijarde, tovarne 15, trgovske hiše 12, druge hiše 55, trgovski in industrijski material 1 milijardo. Skupna vrednost zasedenega ozemlja znaša tedaj približno 145 milijarde.

Dovoz avstralskih čet v Egipt.

Dopisnik »Stampe« v Kairu poroča o dovozu avstralskih čet v Egipt. Čete so potovale na 30 velikih transportnih parnikih. Spremljalo jih je šest angleških in dve japonski bojni ladji. Na čelu se je vozila avstralska križarka »Sydney«. Pri Kokoskih otokih se ji je brezžično brzojavilo, da je »Emden« blizu. »Sydney« je takoj odplula, da jo dobi. Potopila jo je v razdalji 80 morskih milj od transportnega brodovja. Blizu Rdečega morja so se Japonci vrnili. Ob arabskem obrežju se je pojavila tudi neka turška križarka, ki je hitro izginila, ko je zapazila premočno brodovje. Avstralske čete so nameravali prvotno odposlati v Francijo, a so jih izkrcali v Egiptu.

Eksplozija v francoski tvornici razstreliva.

Rotterdam, 29. decembra. V tvornici razstrelivnih snovi v Cheddes na Savojskem je eksplodirala velika množina turpinida. Obseg katastrofe še ni znan, ker je brzojavna zveza pretrgana.

Nemška in angleška bojna mornarica.

»Berliner Tageblatt« poroča: Nemčija razpola s 33 linijskimi ladjami, s 13 bojnimi, oziroma oklopnimi križarkami, z 39 zavarovanimi križarkami, s 149 velikimi torpedovkami in z 28 podmorskimi čolni, izvzema starih torpedovk, topničark itd. Grade 7 linijskih ladij, 4 oklopne križarke, 6 zavarovanih križark, 17 torpedovk in več podmorskih čolnov. — Anglija razpola s 59 linijskimi ladjami, 16 jih grade, med njimi 10 drednaughtov. Oklopnih križark je 43, zavarovanih križark 58, grade jih 21, torpedovk je 256, grade jih 30, podmorskih čolnov 77, grade jih 28.

× × ×

NEMSKI LETALCI NAD IZLIVOM THEMSE.

Berlin, 27. decembra. V petek opoldne so metali nemški letalci bombe na Southend, ki leži ob izlivu Themse. Sledil je splošen ogenj iz pušk in streljanje na nemške letalce. Prebivalstvo se je zelo prestrašilo, ker je mislilo, da se bliža nemško brodovje. Angleški letalci so poizkušali Nemcem odrezati pot, a Nemci so ušli. Ni še znano, koliko škode so povzročili Nemci.

× × ×

Southend je municipalno mesto v grofiji Essex, leži ob levem bregu Themse. Mesto šteje 30.000 prebivalcev. Od Londona je oddaljeno mesto 50 kilometrov.

K sestanku vladarjev južnih nevtralnih držav.

POGAJANJA MED RUMUNIJO IN BOLGARIJO.

Dunaj, 29. decembra. Med Bukareštom in Sofijo se vrše diplomatska pogajanja, da bi se sešla kralja obeh držav.

RUSKI VPLIV NA BOLGARSKEM.

Petrograd, 28. decembra. »Novoje Vreme« poroča iz Sofije, da je zborovala sinoda bolgarske cerkve prvokrat ob navzočnosti duhovščine ruskega veleposlanstva in konzulata. S tem, da se je ruska pravoslavna duhovščina udeležila sinode, se je rešilo vprašanje o shizmi bolgarske cerkve. Tozadnevni dolgotrajni spor se je poravnal tako, da ruska pravoslavna cerkev bolgarske cerkve ne smatra več za shizmatično.

BOLGARIJA ZAHTEVA NAGRADO ZA SVOJO NEVTRALNOST.

Sofija, 25. decembra. Ministrski predsednik Radoslavov je izjavil, da izvaja Bolgarija najstrožje nevtralnost; zato pa mora dobiti oni del Macedonije, ki ji je bil že leta 1912. zagotovljen.

Oblegovalno stanje v Tokiu.

»Novoje Vreme« poroča iz Tokia: Takoj, ko so razpustili japonski državni zbor, so proglasili v Tokiu oblegovalno stanje.

Turčija v vojski.

TURŠKA VOJNA POROČILA.

Carigrad, 28. decembra. (Kor. ur.) Iz glavnega stana se poroča: Danes došla poročila od kavkaške armade se glase: Preganjali smo sovražnika, dobili smo znatno število ujetnikov in uplenili mnogo vojnega materiala. Francoski torpedni čoln je brez uspeha izstrelil nekaj granat proti našim mejnim stražam v Kykly, nasproti Tenedu. Angleži so zopet poizkušali pristati v

Akabi. Dva sovražna čolna sta poizkusila, približati se obrežju, toda umaknila sta se pod ognjem z naših orožniških mest. Na angleški strani so padli štirje možje.

Carigrad, 28. decembra. Glavni stan je objavil naslednji komunikacija: Naše čete so napadle sovražnika v dolini Murad in ga popolnoma pobile. Zaplenile so dva topova, z vsem, kar zraven spada, 1 strojno puško, 2 municijska vozova, 36 mul, 115 konj in ujele 2 višja in 7 nižjih častnikov in 96 vojakov. Rusko poročilo z dne 28. decembra pravi, da so Rusi pričeli z ofenzivo v Sarikanyšu, ki je na Kavkazu. Rusi torej priznavajo, da je otomanska armada na ruskem ozemlju.

RUSKO POROČILO O BOJIH NA KAVKAZU.

Kristijanija, 26. decembra. Ruski glavni stan poroča o bojih na Kavkazu: Boji s Turki, ki so koncentrirali močne čete v smeri od Wana, potekajo za nas ugodno. V bližini vasi Alagor, kjer je sovražnik izgubil obilo ujetnikov, smo odbili napad.

SUEŠKI PREKOP POPOLNOMA ZAPRT.

»Frankfurter Zeitung« poroča iz Carigrada: Anglija je ukazala 15. decembra, naj se Sueški prekop popolnoma zapre prometu.

ANGLEŠKO BRODOVJE RAZSTRELILO TURŠKO VOJAŠNICO.

Carigrad, 29. decembra. Angleško brodovje je obstreljevalo turško vojašnico v zalivu Tenedos ter jo razrušilo.

AFGHANISTAN POD ANGLEŠKIM VPLIVOM?

»Vossische Zeitung« poroča 18. decembra iz Carigrada: Tukajšnji perzijski list »Chaver« prinaša iz Herata v Afganistanu vesti (brez datuma) o poizkusih Angležev, prelašiti emira Habibulaha, da bi ne napadel Rusov in Angležev. Anglija je po posebnem odposlancu zahtevala, da se odstranijo in njej izroče vsi turški častniki in potniki, nadalje da se odpuste nemški in ameriški mojstri v tovarnah; končno naj emir pretrga svoje zveze s Perzijo in Turčijo, umakne svoje vojaštvo z indijske meje ter izroči indijske begunce.

RUSKE VESTI IZ PERZIJE.

Petrograd, 16. decembra. »Novoje Vreme« prinaša sledečo brzojavko iz Teherana: Položaj v Perziji, ki sta ga nekaj časa motili turška in nemška propaganda, se je sedaj zopet pomiril. Simpatije za Rusijo neprestano rastejo. V mošejah naglašajo mulahi po ukazih vlade in šaha, da je za Perzijo potrebno, da ostane v sveti vojni nevtralna. Mnogo je uplivala na obnašanje perzijske vlade in perzijskega prebivalstva okolnost, da so velesile trojnega sporazuma obljubile, po končani vojni odstopiti Perziji mesti Kerbela in Nedšef v turški Arabiji. Ti božji poti sta šitom zelo dragi.

BOMBARDIRANJE DARDANELSKE OBALE.

Berlin. »Vossische Zeitung« poroča iz Atene: Francoske torpedovke so izstrelile sedem strelcev proti obrežju Male Azije pri Kumburni in Hantepi, v bližini južne obale Dardanel. Škoda, nastala vsled bombardiranja, še ni znana. Zavezniška mornarica se vedno giblje. Misli se, da je to samo uvod k novi veliki akciji.

KURDI IN TURKI ZASEDLI ASERBEIDŽAN.

Dunaj, 25. decembra. Perzijski Kurdi in Turki so zasedli malone celo pokrajino Aserbeidžan.

GIBANJE MED TURKI.

Carigrad, 26. decembra. (Kor. ur.) Glasom zanesljivih vesti iz Kerkuka (vilajet Mossul) je poslanec tega okraja, Mehmed Ali, na čelu znatnega števila jezdecev odšel v smeri proti Bagdadu.

FRANCOZI V MAROKU TEPENI.

Rim, 24. Diplomatska zastopstva so dobila iz Maroka vest o velikem porazu Francozov, ki so jim ga prizadeli domačini. 1200 francoskih vojakov in 33 častnikov je mrtvih.

SVETA VOJSKA V SUDANU.

Carigrad, 28. decembra. V Sudanu je proglašena sveta vojska.

Kjer so topovi orali.

Budimpešta, 28. decembra. »Az Estov« poročevalec javlja iz Fenyesevölgya: Ker vemo sedaj tudi že iz poročil podmaršala pl. Höferja, da so naše čete zopet osvojile prelaz Uszok, smemo podatki zgodovino silnih bojev v komitatu Ung.

Več tednov smo branili unški komitat z zelo neznatnimi četami. Nasprotno pa je sovražnik — kakor je dognalo naše armadno vodstvo — razpolagal tod s štirimi pehotnimi polki, in sicer so bili to 257., 258., 259. in 260. polk in pa s štirimi baterijami. Pred tednom dni so dospela naša ojačenja. Z občudovanja vredno svetostjo so hitele naše nove čete po de-

želnih cest, poškodovani po prejšnjih bojih in zimskem dežju. Na cestnem ovinku pri . . . so se postavili topovi, pehota je pa bila poslana v gore, ki leže ob obeh straneh reke Ung. Med Malometrom in Fenyvesvölgyem se je vršil 24 ur neprestano strašen artiljerijski boj. Rusi niso štedili z municijo. Na Malomet je letelo toliko šrapnelov, da so zemljo kar preorali. Naši artiljeristi so pobrali 3000 šrapnelov in napravili iz njih mogočno gomilo. Na vrh so postavili križ. Šrapnelna gomila stoji med Malometrom in Fenyvesvölgyem ob cestnem ovinku. Na križu žaluje ruska vojaška čepica, na sveži les so pa z modrim svinčnikom napisane besede: »Ta grob je napravilo možvo 4. honvedne baterije. Ne dotaknite se ga! Ostanje naj zanamcem! Rusi niso hoteli tako! Srditi grob moskalskih krogel!«

Zvečer 22. decembra sem z našimi četami došel v Fenyvesvölgy. Vlada je težak mir in krog in krog tajnostna tema, kakor bi se bilo vse življenje skrilo. Prepotoval sem lepi kraj in dočgal, da sovražnik tu ni tako zverinsko gospodaril kakor v drugih krajih. Govoril sem z 20letnim Davidom Katz, ki je čas ruskega gospodstva, ki je trajalo teden dni, preživel v Fenyvesvölgyu. Pripovedoval je to-le: Ko sem slišal, da pridejo Rusi, sem bežal v gore. Tu sem se skrival samo en dan brez jedi in v pijače. Ko sem tako ležal na gori, vidim, da se mi bliža ruski vojak. Mislil sem, da je sedaj prišel moj konec. A nič se mi ni zgodilo. Ruski vojak me je nagovoril v nemško-judovskem narečju in mi rekel, da se mi ne bo nič hudega zgodilo in da naj se vrnem nazaj v vas. Sledil sem mu in v resnici mi ni nihče prizadel hudega. Samo za jesti so vedno prosili. Bili so zelo lačni; kazali so svoj kruh in tožili, da je nevržiten.

Nadaljni boji v unškem komitatu so znani. Po štirindnevnih ljutih bojih smo zopet osvojili uszoški prelaz Iz Felvesvölgya sem se z bolniškim vlakom malteškega reda, ki mu je poveljeval princ Czoy, vrnil v Csontos. Ob želnih cestah so taborili vojaki in pri svojih ognjih postavili številna božična drevesca. Videl sem dolg tren; na vsakem vozu je stalo božično drevo s prileganimi svečicami. Vojaštvo je korakalo ob vozovih v zbrani molitvi. Tudi v kuhinji na bolniškem vlakcu je stalo razsvetljeno božično drevesce.

Oklic.

Pri c. kr. deželni vladi ustanovljena nadiralnica naravnih daril c. in kr. vojnega oskrbovalnega urada ima med drugim nalogo, da preskrbuje v vojni se nahajajoča krđela z gorkim zimskim perilom in z sredstvi proti mrazu.

Dasiravno je požrtvovalno prebivalstvo Kranjske mnogo darovalo, so vendar ti darovi zaostali za upravičenimi zahtevami krđel.

Domačim kranjskim krđelom je bilo skupaj oddanega: 6173 gorkih srajc, 346 spodnjih jopičev, 367 volnenih jopic, 6519 gorkih spodnjih hlač, 6575 snežnih oglavnic, 852 šalov, 1452 opasnice, 4090 parov rokavic, 999 parov rokavic brez prstov, 990 parov palčnikov, 7404 parov zapestnikov, 2746 parov dokolenk, 946 parov kolenk, 601 par volnenih dolgih nogavic, 6345 parov volnenih kratkih nogavic, 6450 parov volnenih krp za noge.

Darovalo se je do sedaj: 1300 gorkih srajc, 200 spodnjih jopičev, 300 volnenih jopičev, 1250 gorkih spodnjih hlač, 2800 snežnih oglavnic, 920 šalov, 1550 opasnice, 2089 parov rokavic, 1000 parov rokavic brez prstov, 2636 parov zapestnikov, 250 parov dokolenk, 850 parov kolenk, 230 parov volnenih dolgih nogavic, 4057 parov volnenih kratkih nogavic, 3970 parov volnenih krp za noge.

Treba je bilo torej srajce, spodnje jopice, volnene jopice, gorke spodnje hlače, snežne oglavnice, rokavice, rokavice brez prstov, zapestnike, dokolenke, volnene dolge nogavice, volnene kratke nogavice in krpe za noge v večjih množinah iz nabrane denarja nakupiti.

Pričakovati je novih zahtev krđel, katerim ne bo mogoče zadostiti.

Prisiljen se obračam vnovič na že opeptovano izkazano požrtvovalnost prebivalstva Kranjske s prošnjo, da z nadaljnimi darili v denarju v zimskem perilu in v sredstvih proti mrazu olajša našim vojskujočim se vojakom težkoče vojske.

Darila v denarju naj se blagovoli poslati c. kr. deželni predsedstvu, ali c. kr. okrajnemu glavarstvu ali prečastitemu župnemu uradu ali pa županstvu, darila v zimskem perilu in v sredstvih proti mrazu pa nabiralnici naravnih daril c. kr. deželne vlade v Ljubljani, Simon Gregorčičeva ulica 26, prtiličje, desno neposredno ali pa potom gori navedenih uradov.

C. kr. deželni predsednik:
Teodor baron Schwarzl r.

Dnevne novice.

+ Naši poveljniki o zvestobi Slovanov in o srečni podlagi za bodočnost države. O nezlomljivi zvestobi naših čet je izjavil med drugim nadvojvoda Jožef Ferdinand, poveljnik 4. armade, to-le: »Sovražnik je na vse mogoče načine poizkušal, da bi naše vojake, zlasti one slovanke narodnosti, zapeljal k nezvestobi. Toda naši vojaki se tem zločinskim vabam niso odzvali.« — General Dankl, poveljnik 1. armade, pa piše, spominjajoč se letošnjih božičnih praznikov, ki jih armade praznujejo v strelskih jarkih: »Končno mora biti zaželjena ura, ko se bomo zopet s celo silo vrgli na sovražnika. In potem bomo zopet praznovali Božič, prepored države, njene veličine in moči; vstala bo nova država, ki jo bo ustvarila naša moč, edina in silna. V novem sijaju se bo zblížal habsburški prapor in krog njega bo kipel navdušenje njegovih zvestih narodov. S temi čustvi pozdravljamo staro domovino. Na svidenje!« — Tako pišejo in mislijo možje, ki so na bojnem polju.

+ Zadeva župnika Svaton. Vrhovno domobransko sodišče je pritožbi zagovornika g. dr. Pegana v zadevi župnika Svaton brez javne razprave ugodilo, razsodbo divizijskega sodišča razveljavilo in odredilo novo razpravo.

+ Prošt preč. g. Florijan Isop umrl. Iz Spodnjega Dravograda nam brzojavljajo: Preč. g. prošt Florijan Isop je sinoči umrl. Pogreb bo v sredo ob 2. popoldne.

+ Knjiga, ki priporočil ne zasluži. Te dni razširjajo neki agentje neko delo, ki obsega dva velika zvezka. Agentje kažejo priporočila visokih oseb. Ta priporočila so agentje dobili le na način, da noben dotičnih gospodov knjige ni bral. Knjiga obsega grde žalitve Slovencev in je pisana protikatoliško. Zato pozor pred temi agenti!

+ Božični večer na dvoru. Tudi to leto je cesar proslavil božični večer v Schönbrunn v pristnosti nekaterih članov dvora. V velikem salonu nadvojvodinje Marije Valerije je bilo postavljeno ozaljšano drevesce, okoli katerega so se zbrali okoli pete ure: Nadvojvode Franc Salvator, Franc Karel, Hubert, Teodor in Klement, nadvojvodinje Marija Valerija, Hedviga Gertruda, Marija Elizabeta in Matilda, grof in grofica Waldburg-Zeil, višji dvorni mojster podpolkovnik baron Lederer, predsednik komore grof Bellegarde, grofica Bombelles, generalni pobočnik grof Paar in telesni zdravnik dr. Kerzl. Točno ob peti uri je stopil v salon cesar in takoj nato je nadvojvodinja Marija Valerija pričela deliti božične darove. Cesar in vsi navzoči so prejeli po par darov, zavitih v beli papir najfinejše vrste. Bili so pa tudi taki darovi, ki niso bili zaviti v papir. Cesar n. pr. je najstarejšemu sinu nadvojvodinje Marije Valerije, nadvojvodu Francu Karlu, ki je sedaj gojenec kadetne pionirske šole v Hainburgu, daroval krasnega konja. Delitev darov se je končala ob šestih uri, nato je bil souper. Nato se je cesar vrnil v svoje sobe, a ob osmi uri je šel vladar, kakor navadno, v posteljo.

+ Podeljena je župnija Begunje pri Cirknici ondotnemu župnemu upravitelju č. g. Mateju Ježek.

+ Posvetitev presv. Srcu Jezusovemu se bode po vzgledu drugih škofij v Avstriji vršila v ljubljanski škofiji dne 6. januarja 1915.

+ Kdor še ni plačal »Vestnika S. K. S. Z.« naj to takoj stori. Naročnina samo 3 K. Ne bilo bi prav, da bi Zveza ob tem podjetju trnela škodo. Zveza mora tiskarno takoj plačati, naj tudi Zvezi takoj pošljejo 3 K vsi, ki so dobivali doslej »Vestnik«.

+ Župnija Pöhlhandl (Poljanica) v političnem okraju Novo mesto je vsled resignacije razpisana. Rok do 5. januarja 1915.

— Imenovanja v evidenci dom. pehote. Za nadporočnike so imenovani poročniki: Dr. Rihard Viditz, Jožef Nemeč, Ivan Koutnik, dr. Dragotin Knaflič, Edvard Pelikan, Ivan Branič, Ivan Peterka, dr. Anton Mulej, Josip Leskover, Anton Lovrič, Jurij Mihnik, dr. jur. Pavel Skaberne, Edvin Lachnik, Rudolf Koutnik, Ivan Urbas, Josip Goltsch, Ignacij Založnik, Fran Bonač, Fran Peterka, Gvido Mihelič, dr. jur. Jakob Doljan. — Pri dom. potničarjih v evidenci: Rudolf Jordan, Fran Žagar, Leon Mencinger. — V pokoju so imenovani za nadporočnike poročniki: Viktor Eržen, dr. Ivan Lavrenčič, Dragotin Pelikan.

— Naknadno prebiranje črnovojnikov, ki so zamudili prebiranje in so rojeni v letih 1878. do 1890., se vrši dne 20. in 21. januarja v Ljubljani, in sicer dne 20. januarja za politične okraje: Ljubljana (mesto), Ljubljana (okolica), Litija, Kamnik, Kranj; dne 21. januarja za politične okraje: Radovljica, Kočevje, Črnomelj, Rudolfovo, Krško. Za politične okraje Logatec in Postojna se vrši pregledovanje dne 15. in 30. januarja na Opčinah. Črnovojnikom, ki so zamudili prebiranje, se je takoj zglasiti pri svojih županstvih, v Ljubljani bivajočim črnovojnikom v mest-

nem vojaškem uradu v »Mestnem domu« z izkazili o domovinstvu.

— Poštna in brzovajna urada Jesenice 2 na Gorenjskem in Kandija na Dolenjskem se opustita v smislu odloka c. kr. trgovskega ministrstva z dne 9. decembra 1914, št. 48.472/P iz leta 1914. z 31. decembrom 1914. Opravila poštnega urada Jesenice 2 bo oskrboval od 1. januarja 1914 dalje poštni urad Jesenice 1 na Gorenjskem, opravila poštnega urada Kandija pa poštni urad v Rudolfovo.

— Umrl je v Sežani g. Fran Gabrišek, c. kr. davčni upravitelj v pok., star 74 let.

— Umrl je Anton Novak, podomače Marinč, veleposestnik v Notranjih gorah, v vojaški bolnišnici tukajšnje II. državne gimnazije vsled prehlajenja, star 38 let.

— V Čmuretu je umrl g. Jožef Brus, brat gostilničarja g. Alojzija Brus.

— Iz uradnih izkazov izgub. Praporščak grof Schaffgotsch Franc, 97. pp., ujet v Omsku, Rusija. V seznamu izgub št. 52 je bil označen za ranjenega. Major Leneček Jaroslav, 87. pp., ujet v Čembarju, gubernija Pensa, Rusija. — Poročnik Lilleg Ervin, 27. pp., ujet v Čerepovcu, gubernija Nowgorod, Rusija.

— Trgovska hiša Balon v Mariboru je prišla popolnoma na kant. Njen šef je bil nedavno obsojen radi prekoračenega konkurza na 14 dni ječe. Velika hiša na oglu Viktringhofove in Edmund-Smidove ulice bo te dni na dražbi prodana.

— »Soča« bo z novim letom izhajala enkrat na teden v prejšnji obliki in pod starim uredništvom izza leta 1889.

— Perilo se bo podražilo. Zveza avstrijskih tvornic perila naznanja, da je vsled podražitev surovin prisiljena s 1. januarjem 1915 primerno zvišati cene za vse vrste moškega perila (ovratnike, manšete, srajce itd.).

Razna poročila.

NADVOJVODA LEOPOLD SALVATOR ČASTNI DOKTOR PRAŠKE TEHNIKE.

Dunaj, 28. decembra. Danes je delegacija praške nemške tehnične visoke šole, z rektorjem Tumo na čelu, nadvojvodu Leopoldu Salvatorju slavnostno izročila diplomu omenjene visoke šole za častnega doktorja.

PAPEŽ ZA IZMENJANJE ZA BOJ NESPOSOBNIH VOJAKOV.

Iz Vatikana poročajo, da se papež Benedikt XV. trudi pripraviti vojskujoče se države do tega, da bi izpustili iz vojaškega ujetništva vse v boju hudo ranjene in za nadaljno vojskovanje nesposobne vojake. — Misel je plemenita in upanje je, da se izvrši, ker je nekaj držav že temu baje pritrtilo.

POGAJANJA MED FRANCIJO IN VATICANOM ZADELA NA OVIRE.

Dunaj, 25. decembra. Poizkusi, da bi se med Francijo in Vatikanom upostavile diplomatske zveze, so zadeli na ovire; Vatikan namreč zahteva, da se pred vsem odpravijo postave o ločitvi cerkve od države.

APOSTOLSKI DELEGAT PRI SULTANU.

Carigrad, 25. decembra. (Kor. urad.) Sultan je popoldne v slovesni avdienci sprejel novega apostolskega delegata msgr. Dolci. Delegat je izročil papeževu lastno-ročno pismo. To je bil prvi pot, da je bil apostolski delegat sprejet brez posredovanja francoskega poslanštva.

UJETE BURSKE VODITELJE USTRELE.

Londonski list »News« poroča, da je angleška vlada naročila, naj se razsodbe vojnega sodišča proti ujetim Burom tudi izvrše. List pristavlja, da bodo voditelji ustrelili.

Ljubljanske novice.

lj Zahvala »Slov. kršč.-socialni zvezi«. »Slovenska kršč.-soc. zveza« je prejela sledečo zahvalo od c. kr. črnovojniškega okrajnega poveljstva št. 27 v Ljubljani: »Podpisano poveljstvo se za božične darove črnovojniškimi rekonvalescentom najlepše zahvaljuje z zagotovilom, da so se darovi razdelili v smislu izražene želje. — Napoleon, stotnik.«

lj Poročila o božičnicah priobčimo jutri.

lj Zrebanje ljubljanskih srečk. Dne 2. januarja se vrši v prostorih mestne blagajne 50. zrebanje srečk ljubljanskega loterijskega posojila. Izrebalo se bo 800 srečk. Za promet s strankami bo mestna blagajna ta dan zaprta.

lj Išče se učitelj, ki bi s Poljakom konverziral nemško in ga naučil v kratkem času slovensko. Priglasitve z navedenjem pogojev naj se pošiljajo pod naslovom: Poljski pomožni odbor, Katoliška tiskarna III. nadstr.

lj Osebnost. Zdravnik g. dr. Benjamin Ipavic se je vrnil s severnega bojišča in prevzel vodstvo vojaške bolnice v Ljubljani.

lj Umrl je g. Fran Makovič, strojnik južne železnice star 59 let.

lj Trgovec g. Olup, ki se nahaja v srbskem ujetništvu, je težko ranjen. Prestreljen je skozi prsi.

lj Kolo ukradeno. Dne 24. t. m. je bilo iz veže »Ljudskega doma« ukradeno kolo znamke »Adler«. Kolo je bilo že nekoliko obrabljeno, črno pleskano in odrgnjeno; pri sedlu pa so bila peresa polomljena. Imelo je blatnike in ravno balanco z rožastimi držaji. Kdor bi o storilcu kaj vedel, naj blagovoli javiti pri policiji, ali pa pri hišniku v Ljudskem domu.

lj Težavna aretacija. Na Stefanji dan popoldne je stražnik na Mestnem trgu aretoval dva vojaka, ki sta ga v laškem jeziku hudo zmerjala in kričala kakor dva žerjava. Varnostnemu organu je prišel na pomoč nek častnik in ko se je v Stritarjevi ulici eden aretovancev vrgel v blato in ni hotel vstati, je častnik pozval mimoidoče vojake, da so ga dvignili in nesli na policijo, odkoder sta nato oba morala k vojaški oblasti. Aretacija je vzbudila splošno pozornost ter imela skozi nebroj gledalcev in spremljevalcev.

lj V Saračevu je za legarjem včeraj umrl vojak Mihel Ambrož iz Smartnega št. 4 v ljubljanski okolici.

Reven enoletni prostovoljec

prosi za sivo uniformo. — Cenjeni dopisi pod: N. K. Lir. 26, Maribor, I. nad., I. rez. stotnija.

Naročajte »Slovenca«!

Junašiva naše mornarice.

Dunaj, 29. decembra. (Koresp. urad.) Iz vojnega tiskovnega urada se poroča: Njegova c. in kr. Visokost prevzvišeni maršal nadvojvoda Friderik je povodom zadnjih junaštev naše vojne mornarice brzojavil mornariškemu poveljniku: V imenu vse vojne sile na suhem čestitam c. in kr. vojni mornarici najtorlejše k njenim sijajnim uspehom zadnjih dni, ki se častno pridružujejo klasičnim junaštvom prejšnjih časov. Blagovoli Vaša ekscelencia to razglasiti vsej mornarici in hrabremu poveljniku podmorskega čolna XII. in hrabri posadki izraziti mojo posebno zahvalo.

Nadvojvoda Friderik, maršal. Admiral Haus je odposlal sledečo brzojavno zahvalo: Blagovoli Vaša c. in kr. Visokost mojo globoko zahvalo v imenu vse mornarice in osobito v imenu poveljnika in posadke podmorskega čolna XII. za nad vse milostne in blagohotne besede priznanja sprejeti, ki nam bodo nova, mogočna vzpodbuda za najzvestejše izpolnjevanje dolžnosti v tekmovanju z našo slavno, junaško armado.

Admiral Haus.

Forti ob Maasi.

O tem poročajo nemški listi:

Zgradba francoskih fortov se v načelu nekoliko razlikuje od nemških utrd. Francoz osredotoči glavne opiralne točke v močnem oklepem fortu sredi utrdbenih naprav in zavaruje okope v glavnem s pomočjo okopobranov, ki jih seveda tudi mi gradimo, toda ne v tolikem številu kakor Francozi. Francoski fortovi so opremljeni z dvema oklepnima stolpoma, ki se obračata, tako da se strelna odprtina po streli avtomatično zapre na ta način, da top napravi okret. Odprte, dobro zakopane baterije brez oklepov Francoz posebno rad uporabljajo.

Slika bi ne bila popolna ako bi ne omenili razširjene špionaže in signalne službe. Vse vasi v trdnjanskem območju so »organizirane«. K »organizaciji« se štejejo razen izredno na široko razpletene špionažne in signalne službe, ki jo izvršujejo upokojeni častniki ali pa preoblečeni vojaki, tudi zgradbe močnih vrtnih zidov, lesovja in majhni gozdni pasovi, jarki, z debelimi zidovi utrjeni navadni skednji, katerih zidovi so vrhu tega na notranji strani proti kroglam obloženi z vrečami peska; v take skednje postavijo strojne puške in lahke topove; dalje spadajo v »organizacijo« močvirja in ribniki, ki se lahko preplavijo, in pa žične ovire. V vohunski službi igrajo veliko vlogo podzemeljski brzojavi in telefoni v kletah in na cerkvenih stolpih. V toulški okolici je nemško vojaštvo uničilo že celo vrsto takih telefonov. Mnogokrat so jih odkrili šele več dni potem, ko so bile čete zasedle dotično vas. Tajnega telefonista podpira znamenodajalec.

Kar se tiče končno splošnega strateškega pomena severovzhodnega utrdbenega pasu Verdun—Toul—Epinal—Belfort, vemo iz zaplenjene vojaške učne knjige za častniško šolo 20. okrožja, da bi imel ta pas v prvi vrsti služiti za to, da bi ob morebitnem slabem izidu bitke na odprtem polju (ki je bila nameravana v Nemški Lotaringiji) oviral sovražnikovo prodiranje proti Parizu in omogočil smotreno in redno zbiranje k novim ofenzivnim sunkom. Na izključno brambno stališče črte Nancy—Verdun—Toul Francozi očitno niti mislili niso. Hoteli so pač utrdbeno črto pritegniti v območje svojih operacij, da bi bili pa že čez 14 dni prisiljeni k brambi te glavne postojanke, o tem se jim pa vseh priliki niti sanjalo ni. Junaštvo, s katerim se cela črta drži, je v nemških vojaških krogih vzbudilo občudovanje in začudenje. Francozi so z dotlej nepoznano žilavostjo in ljutostjo poizkušali ofenzivo potegniti na svojo stran in se sedaj v defenzivi izredno vrolo bore.

Pred revolucijo na Ruskem?

Bukarešt, 29. decembra. Neka velika trgovska tvrdka v Bukareštu je prejela od svojega peterburškega zastopnika pismo, ki trdi, da je izbruh revolucije na Ruskem le še vprašanje nekaterih dni. Tajna policija je v zadnjih tednih zaprla 10.000 oseb. V Peterburgu samem so objavili edinole aretacijo članov ruske dume. Na sled so prišli veliki zaroti, ki je bila naperjena proti carju in vojaški stranki in v katero sta bila zaletena tudi poslanca dume iz Jelaterinozeleva in Petromska. Zadnje dni so samo v guberniji Lubansk aretirali 767 oseb, 18 od teh je bilo sodnijsko usmrčenih. Poleg vsega tega se tudi vpoklicanje ruske črne vojske ne vrši gladko.

Šest poslnih govorov. Spisal dr. Mihael Opeka. Ponatis iz »Duh. Pastirja«. Str. 34. Ljubljana. Katoliška

Bukvarna, 1914. Cena 60 vin., po pošti 70 vin.

ANTIKVARIJAT KATOLIŠKE BUKVARNE.

- Deharbe**, Religionsgeschichte. Ein Hilfsbuch zum katechetischen Unterrichte. Vež. 2 K.
- Deharbe**, Erklärung des katholischen Katechismus. 4 zvezki v dveh vezavah. 6 K.
- Spirago**, Katholischer Volks-Katechismus. Vež. 3 K.
- Spirago**, Ausgewählte Beispiele zum katholischen Katechismus. Vež. 2 K.
- Spirago**, Spezielle Methodik des katholischen Religionsunterrichtes. Vež. 1 K 50 vin.
- Spirago**, Gründliche Belehrung über das heilige Messopfer. 30 vin. Lebensweisheit des Seelsorgers für Pfarrhaus und Gemeinde vom Standpunkte der priesterlichen Vollkommenheit. Vež. 1 K 50 vin.
- Kerer**, Die Macht der Persönlichkeit im Priesterwirken. Vež. 1 K.
- Hoppe**, Das Zeichnen im Dienste des Religionsunterrichtes. 1 K 50 vin.
- Kerschbaumer**, Kathol. Erziehungslehre. Vež. 80 vin.
- Kerschbaumer**, Beichtlehren. 30 vin.
- Flis**, Stavbinski slogi. Vež. 18 K.
- Krek**, Socializem. Vež. 10 K.
- Kaffol**, Domači ogovori po prazniških evangelijih. Vež. 3 K 50 vin.
- Kaffol**, Domači ogovori po nedeljskih evangelijih. Dva zvezka skupaj. Vež. 5 K.
- Dolinar**, Pesme od farnih pomožnikov ali patronov v Ljubljanski škofiji. Vež. 3 K.
- Dolinar**, Pesme v godove in prasnike zeligeta leta. Vež. 3 K.
- Skerbinz**, Nedeljske pridige. Vež. 3 K.
- Hattler**, Wanderbuch für die Reise in die Ewigkeit. Dva zvezka. Eleg. vez. Novo. 15 K. Zelo redka knjiga.
- La divina commedia di Dante Alighieri illustrata da Gustavo Dore**, Eleg. vez. 6 K.
- Hettinger**, Die Göttliche Komödie des Dante Alighieri. Eleg. vez. 3 K.
- Widmann - Fischer - Feltern**, Illustrierte Weltgeschichte. 40 zvezkov. Novo. Samo 20 K.
- Prosvjeta**, List za zabavu, znanost i umjetnost, dr. Velimir Deželič. Letniki 1900, 1901 1902. Eleg. vez. samo po 2 K 50 vin.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljam pretužno vest, da je naš ljubljani soprog, brat in stric, gospod 3468

Franc Skumavc
gostilničar, posestnik in 40 letni gorski vodnik

danes ob 1. uri ponoči, po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb rajnega bo v torek dne 29. grudnia na tukajšnje pokopališče.

Mojstrana, 27. grudnia 1914.

Marija Skumavc, roj. Klančnik, soproga. — Jera Jeglič, roj. Skumavc, soproga nadučitelja, sestra.

Važno!

Radi inventure vsa moška, ženska in otroška konfekcija po globoko znižanih cenah. Ljubljansko (prej angleško) skladišče oblek, 3470

O. BERNATOVIČ, Ljubljana, Mestni trg 5-6.

IZVEŽBANA 3476

prodajalka

kot voditeljica podružnice na deželi, s kavcijo 2000 K se išče. Starost nad 24 let. Dotična lahko prevzame tudi v najem.

Ponudbe: Poštni predal 1, Sevnica ob Savi.

Vratne bolezni,

kašelj, hripavost, katara, ozdravijo hitro in temeljito, premovane pastile lekarnarja Prendini-ja Zaloga v Ljubljani v Sušnikovi lekarni »pri zlatem jelenu« na Marijinem trgu.

Izgubil se je

3469

lovski pes (fermač)

rujav, številka znamke 711. — Odda se proti nagradi v Vegovi ulici št. 8.

Prodajalka

Z večletno prakso dobi takoj službo pri trgovcu na deželi, ki je poklican k vojakom. Naslov pove upravništvo pod št. 3475.

Francišek Koderman, c. kr. pisarniški ravnatelj, naznanja v svojem in v imenu svojih hčera Herme in Anice vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je njih ljubljani sin, oziroma brat, gospod

Bogumil Koderman

c. in kr. nadporočnik v 85. pešpolku

dne 21. oktobra 1914 na severnem bojišču pri Jaroslavu v 29. letu svoje dobe padel častne in junaške smrti.

Svete maše zadušnice se bodo brale v tukajšnjih cerkvah. Nepozabnega rajnika priporočamo v blag spomin in molitev.

NOVOMESTO, dne 28. decembra 1914.

3474

Žalujoča rodbina.

Potrta globoke žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je moj iskreno ljubljani oče, gospod

Jurij Klemenčič

danes dne 29. decembra ob 1. uri ponoči v starosti 76 let, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, nagloma v Gospodu preminul.

Pogreb predragega rajnika bo v četrtek dne 31. decembra ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, na Šutni št. 72, na farno pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

Predragega pokojnika priporočam v pobožno molitev in blag spomin.

Kamnik, dne 29. decembra 1914.

3479

Julija Schusterschitz, roj. Klemenčič hč.

Zahvala.

Ob prebitki izgubi naše nepozabne, blage, predobra se tete, tete, stare tete in svakinje, gospe

Marije Čik

trgovalke in posesinice

izrekamo tem potom za vse došle nam dokaze srčnega sočutja in za toliko časteče spremstvo blage ranjke vsem sorodnikom, prijateljem in udeležencem sploh našo iskreno zahvalo.

Osobito in posebej se še zahvaljujemo vsem darovalcem prekrasnih vencev ter slav. pevskemu društvu »Slavec« in društvu rokodelskih pomočnikov za tolažbo polno petje.

Rekviji po dragi ranjki se zaradi cerkvenih obredov ne morejo vršiti v torek, dne 29. t. m., pač pa se vrše v soboto, 2. prosinca 1915 ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Nikolaja. 3471

V Ljubljani, dne 29. decembra 1914.

Globoko žalujoči ostali.

Zahvala.

Za blage dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli za boleznijo in smrti naše iskreno ljubljene matere in tete, gospe

Jedert Gorjup

kakor za poklonjene krasne vence, za sočutna tolažila g. A. Gerberjeve med boleznijo ranjice, sl. Katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov za ginljivo petje in za mnogobrojno spremstvo predrage pokojnice k večnemu počitku, izrekamo vsem svojo najtoplejšo in najprisrčnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 28. decembra 1914.

3466

Žalujoči ostali.

London in Paris.

Georges Wagnière takole opisuje Pariz in London v sedanjem trenutku. Pariz je postal resno mesto, v katerem je vsako preganjanje dolgega časa izgubilo. Ni ne gledišč, ne koncertov, ne kakih drugih zabavišč, samo kinematografi so, da kažejo prizore iz vršnih se bojov. Restavracije in kavarne zapirajo ob desetih. Tihi in pusti so zvečer bullevarde, po katerih je čez dan življenje nenavadno omejeno. V Londonu so vsa gledišča odprta. V programih čitamo, da v Daily igrajo »A Country Girl«, v Haymarket »The impossible Woman«, v Lyric »The ney Shylock«, v Lyceum kako starejšo dramo, v celi vrsti najrazličnejših varietejev nastopajo pevke, umetniki, atleti. Zvečer neštivilne množice čakajo pred gledišči, da se vrata odpro in iz avtomobilov stopajo gospe v toaletah za na bal in gospodje v frakih.

V Parizu ni v dnevnikih, ki izhajajo v malem formatu, ki jim še cenzura napravi bele lise, nič drugega kot samo vojna, od prve do zadnje vrstice. V Londonu izhajajo ogromni listi, kot nekdanj, v nezmanjšanem številu strani in ogromnem formatu in razpravljajo o vsem: poslednji roman, moda, šport. Javnost zanima celo uspeh pri biljardih, katerega rezultate razglajajo na nabitih deskah.

Iz Pariza odhaja včasih do sto tisoč oseb, ki so stanovale v prekrasnih hotelih v najlepših mestnih delih, ki so dajali mestu oni luksuriozni značaj. Elizejsko polje je prazno, ravnatoko bujanski gozd. — V Londonu srečaš v Hyde parku znane obraze. Pestunje v belih rokavicah in aksamitovih plaščih, gospe v oblekah poslednje mode, ženske v belih predpasnikih prodajajo spomince, dama je kot mož zajezdila ponija, razpuščene lase ji razpihuje veter in na konju se ziblje kot v gugalnici, z eno besedo, vsi tisti tipi, ki si jih nekdanj videl, o katerih misliš, da so se vrasli v sliko mesta.

Pariški avtomobilisti so v vojni, privatni avtomobili so bili rekvirirani, mnogo taksametrov so tudi vzeli, drdranje voz se je silno zmanjšalo. — V Londonu se vrveje voz, fijakarjev, ekvipaž, avtomobilov začenja s svitom in traja do polnoči. Toda tudi v Londonu iz strahu pred zrakoplovci zvečer ugašajo luči, komaj tu in tam osvetluje kaka leščerba ulico. In vsa ta ljudska reka, ta vrsta avtoomnibusov, visokih kot hiše, ves ta strašen vrvež poteka v polmraku, skoro v temi.

Pariz ima vojno v bližini, pred nekoliko tedni mu je bila pred vrati. Nevarnost se je oddaljila, toda živi se. V Belgiji, v Franciji se divja eden izmed najstrašnejših bojov, Francija je izpostavljena bojnemu uničenju. Celotno vrsto krajev drži sovražnik v kleščah. London je preveč oddaljen od bojnega polja. Najbolj se tu boje, da bi ne prišel kak Zeppelin, resno pa nikdo ne misli na nemški napad. V Franciji je ves narod v orožju in vojnih vrstah. Na Angleškem, edinem kraju Evrope, kjer vojaška služba ni obvezna, je armada samo del naroda. Toda vrste te armade so preluknjane, treba je napraviti novo, vzbuditi ljudstvo, pokazati mu nevarnost, navduševati ga, naj bi šel pod zastavo.

Raditega je agitacija za vojno močno večja v Londonu kot v Parizu. V Parizu so že vsi v vojaški sukni ali pa na bojnem polju. Srečuješ vozove, polne ranjencev, srečuješ posamezne vojake; vojaškega hrupa ni. London pa je poln bobnanja in trobentanja. Ljudstvo se gneče, da bi videlo prostovoljce, ki se vezbajo. Vsi mestni parki so izpremenjeni v vojaška vežbališča.

Treba je zbirati ljudi, da bi z njimi zakrpal raztrgane stalne polke. Treba je preskrbeti novo uniformo, zbrati nove polke, posebno armado za sedanjno vojno; treba je tudi zbrati prostovoljce, ki ostanejo doma, da bi branili dom pred sovražnikovim vpadom. Odtod oni oglasi po vseh zidovih, oni goreči manifesti, pozivi na tiste, ki so zmožni nositi orožje. Razglasi neobičajne velikosti, z ravno tako ogromnimi črkami so po vseh stenah, po vseh ograjah, po javnih poslopijih, v časopisih, v manjši obliki celo po vseh kočijah.

»Mladina — ne čakaj danes, treba je dva tedna, da se izuriš za vojno službo.«

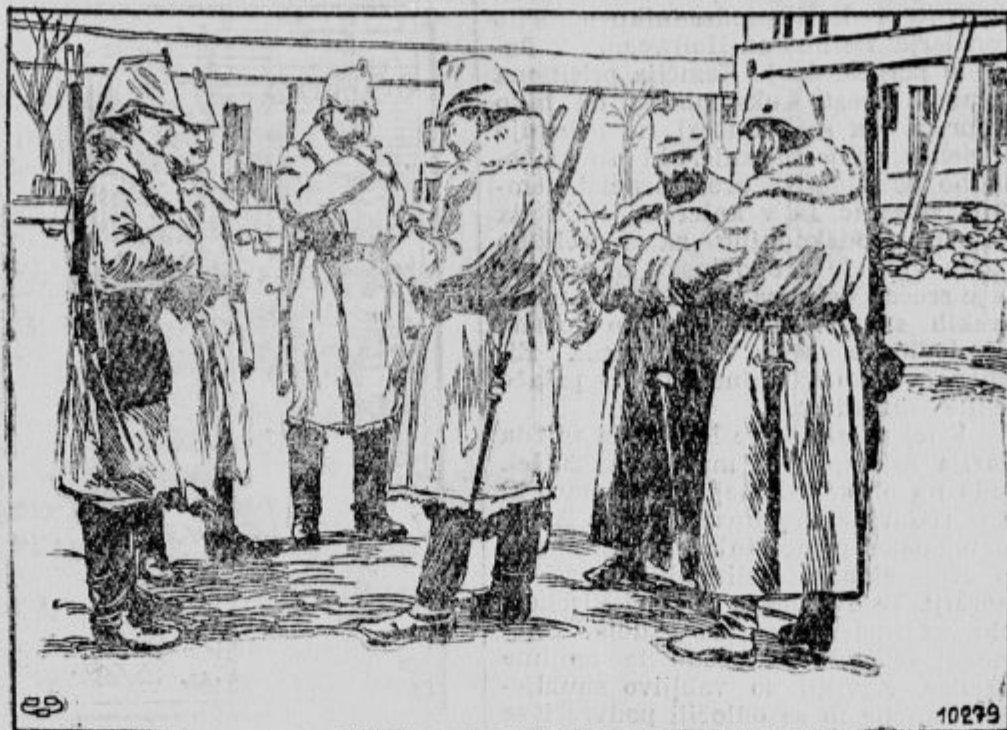
»Kralj in narod vas potrebuje.«

»Bijemo se za dobro stvar in ne odložimo orožja, dokler je ne obranimo.« (Kraljeve besede.)

»Ljudstvo celega cesarstva, pod orožje!«

In povsod ono slavno Nelsonovo dnevno povelje, dano v Trafalgaru: »Anglija pričakuje, da vsak izpolni svojo dolžnost!« Med drugim so tudi pozivi na specialne kategorije prebivalstva, da bi sestavili kadre iz ljudi, pripadajočih k gotovemu športu, dalje na 45letne prebivalce City itd.

Na Regent Street čitamo pri vходу v kinematograf: »Vojna v Evropi. Zakaj se bojujemo; kako se bojujemo?« Vojni armadni svet je dal dovoljenje za ta film, ki predstavlja angleško vojsko, in kraljevska Visokost in kraljica sta odobrila. Vsa ta predstava ima za cilj vojno propagando.

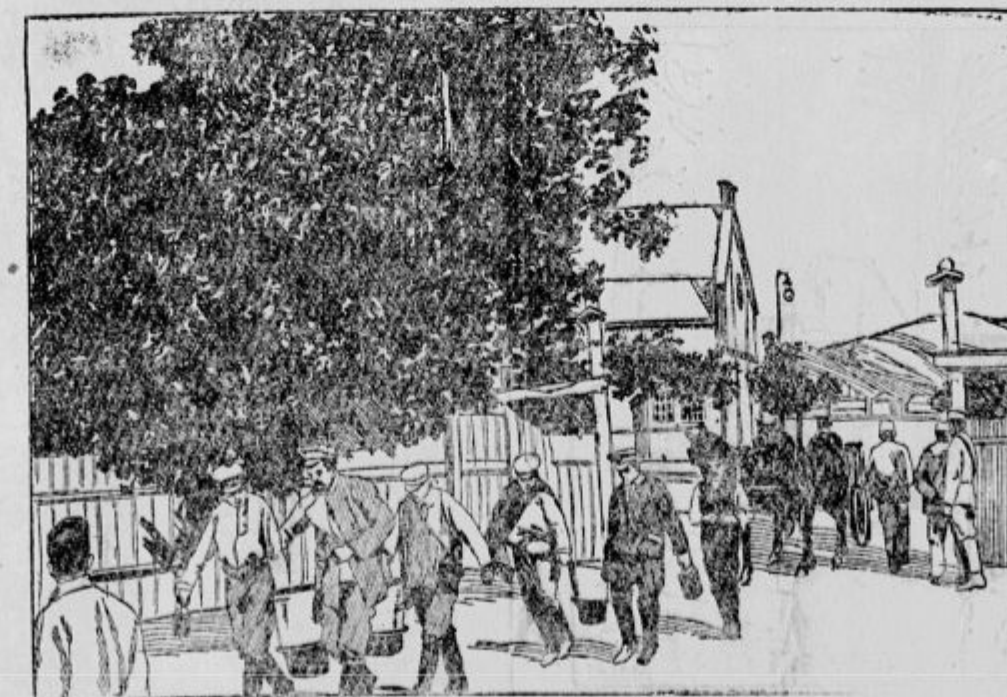
Vojak v ovčjih kožuhih.

Vstopimo. Premožno prebivalstvo tega bogatega mestnega dela zagledamo. Predstava nam kaže pehoto, kavalerijo, artiljerijo, saperje pri vežbanju, v službi, v vojašnicah, v bitki. Razlagalec pojasnjuje orožje, navdušuje ljudstvo. Črnooblečeni gospod pojasnjuje vsako sliko. V medaktih, ob nažganih lučih, pa prihaja druga oseba na pozorišče in poje s spremljevanjem klavirja. Začenja s sentimentalno, patriotično pesmijo in konča z bojno. Vsaka kitica se konča s kupletom na Nemce. Pevec vzdihuje javnost, naj bi ta kuplet skupno z njim pela, toda poziv je prazen, javnost je predobro vzgojena, da bi pela v kinematografu. Pevec ponavlja poziv. Nič ne odpre ust. Naposled sta se dve miss, že bolj v letih, z lorneti v rokah, oblečeni kot dve sestri, ponižali in peli s tihim glasom in zardevali prav pod oči. Pevec ni zadovoljen, ne zadostuje mu. »Ladies and gentleman, pomislite vendar, tako moramo peti, da bodo Nemci slišali!« Na ta poziv mu slede dečki v belih ovratnikih, stari, lepo obriti gospodje, stare dame s sivimi lasmi, z eno besedo vsi.

Povsod so vojaki; po parkih imajo razprostrte šotore in se vezbajo, vsi so oblečeni v vojaško uniformo. Nepoznani ljudje jih ustavljajo na ulicah, da bi jim stisnili roko in napolnili žepce s cigaretami in tobakom. Minulo nedeljo jih je bila v cerkvi sv. Pavla najmanj kompanija; na kolenih so preklečali celo dolgo službo božjo.

Naši jani e v Belgiji.

Horjulski načelnik Orla France Lončar se še vedno dobro počuti pri avstrijski motorni bateriji v Belgiji. Skoro vsak dan pošlje svojim prijateljem par kart, vmes tudi kako pismo. Svoji materi pa je pisal pred par dnevi med drugim: Bivamo še zmeraj. Dobili smo drugega poveljnika, v osebi nekega nadporočnika, ki je rodom Hrvat in govori tudi slovensko. Mesto, kjer sedaj bivamo, ni veliko, prilično kakor Kranj, lepo pa ni tako. Ljudje so pa revnejši kakor v južnem in vzhodnem delu Belgije, večinoma so tovarniški in železniški delavci. Sedaj pa tovarne skoraj vse stojijo, na železnicah so pa zaposleni sami nemški vojaki in uradniki, zato so domačini brez služb in brez zaslužka ter že malo stradajo. — Pišete mi, da ste v skrbeh zame, a tega vam ni potreba, le molite zame in brez skrbi bodite, ker trdno upam, da se vrnem domov med drage domače. Ako pa me le zadene krogla, me tudi ne bo nepravilno čas. Obilna molitev, ki jo doma napravite, me podpira. Udam se in sprejemam, kar pride — Bog bo že tako uredil, da bo

Ruski ujetniki nosijo zanje pripravljeno kosilo.

prav. — Tukaj se sedaj bijejo veliki boji. Bije se morda več 100.000 vojakov. Neprenehoma bruhajo mali topovi, strojne puške in vmes včasih mogočno zagrmijo strel naših motornih baterij. Zlasti veliko trpi infanterija. Veliko število vlakov se je že odpeljalo tu mimo, pa še zmeraj stopajo nove čete na površje.

Podmorski čolni.

Ze blizo 30 let bo minulo, odkar so začeli Francozi s svojimi prvimi skušnjami s podmorskimi ladjicami. Witheheadov torpedo se je polagoma razvil in tehnično tako izpopolnil, da je postal jako nevarno orožje. Težkoča je bila le v tem, priti z njim v toliko bližnjo sovražne ladje, da je bilo možno isto tudi sigurno zadeti. Gradili so v ta namen majhne, toda jako hitre torpedne ladjice, katere so imele nalogo približati se kolikor mogoče prikrito in enopaženo sovražni ladji, ter jo z izpuščenim torpedom uničiti. Tak zavratni napad, preden je bila vojska napovedana, so izvršili Japonci na rusko brodogradnjo pred Port-Arthurom in res se jim je posrečilo tri ruske ladje, če že ne potopiti, pa vsaj tako znatno poškodovati, da so bile več mesecev za boj neporabne. Toda torpedovka je le maja ladjica, katero toča krogel iz velike bojne ladje takoj uniči, če se ji le na obzorju prikaže, predno zamore svoj torpedo izpustiti. Umevno je torej, da so skušali torpedovko tako prirediti, da bi se mogla pod vodno površino neopaženo približati sovražni ladji.

Leta 1888. je francoska mornarica izdelala prvi podmorski čoln »Gymnote«. Imel je valjasto obliko in na obeh koncih ošiljen. Gonilna moč mu je bila elektrika, katera se je nabrala v akumulatorjevi bateriji, ter se premikal pod vodo z brzino 6 morskih milj (11 km) na uro. Ladjica je bila le 18 m dolga in 180 m široka, njena vsebina je znašala le 30 ton. Četudi ni bila ladjica sama na sebi praktično še uporabna, vendar so se preskušnje z njo tako ugodno obnesle, da je francoska vlada sklenila poskuse nadaljevati in zadevo končno dovršiti. »Gymnote« je bila premajhna, njena vsebina ni zadostovala, da bi se vsa potrebna oprava vanjo vložila, gonilni stroj ni imel dovolj moči za kako daljšo pot po morju, ladjica te velikosti bi bila k večjemu uporabna v bližini kakega pristanišča.

Pričeli so z gradbo večjih ladjic 40 do 45 m dolgih in z vsebino 150 do 250 ton, katere so bile sicer mnogo ugodnejše, vendar se je pa pojavilo toliko

raznih težkoč, da je bilo treba ves načrt načeloma temeljito spremeniti.

Za čoln, ki bi bil trajno pod vodo, je najugodnejša oblika valjarja, kateri je na obeh koncih konično šiljast, ker najložje prenaša vsestranski vodni pritisk, manj ugodna je pa ta oblika za ladjico, katera plava na površju. Tudi ni lahko na ladjo naložiti toliko akumulatorjev, da bi dajali za dalj časa zadostno množino elektrike. Končno vendar ni treba, da bi bila ladjica vedno pod vodo, temveč zadostuje, ako se more le za določeni čas skriti pod vodno površino. Skušnja sama je pokazala, da se v vodi predmeti na večjo daljavo ne morejo opazovati. V morju se vsaj deloma različno vidi samo na daljavo kakih 10 m in že na daljavo 30 do 40 m ni mogoče ničesar videti. Tudi je dolgo bivanje pod vodo v popolnoma zaprti ladji dalj časa mučno za moštvo, kljub vsem pripravam, katere imajo za čiščenje zraka.

Ti pomisleki so graditelje ladjic privedli do zaključka, da je umestnejše podmorski čoln tako prirediti, da navadno plava na površju, kakor vsaka druga ladja in ga le tedaj in za toliko časa pogrezniti pod vodo, kadar je za to resnična potreba. V ta namen so dali čolnu navadno obliko ladje s zaokroženim, le na vrhu nekoliko ravnim krovom. Sicer ta oblika ni tako ugodna prenašati vsestranski vodni pritisk v globočini, kakor pa popolnoma valjasti čoln, vendar pa zadostuje vsestranskim zahtevam, zlasti, ker čolnu ni treba se potapljati v velike globine, kjer bi bil vodni tlak stenam že nevaren. Stene so dvojnate, katere služijo deloma v to, se sprejme v prazni medprostor voda, kadar je treba čoln potopiti, deloma se isti porabi kot shramba za olje.

Oglejmo si po temu vzorcu sestavljeni čoln (Mod. U. 1.) nemške mornarice.

Podmorski čoln tipa U 9 — U 12 ima približno dolžine 43 m in širjave 3'6 m, kadar plava na površini morja, se potaplja 2'8 m globoko in razrine 250 ton vode, popolnoma potopljen ima približno 300 ton. Izdelan je ves iz jekla in z oporami opremljen za vodni pritisk 50 m (skoro 5 atmosfer), vendar se pa nikdar tako globoko ne potaplja, pride k večjemu do 30 m globoko. Na sredi po lahko zabočenega krova se nahaja majhna kuplja za poveljnika in krmarja, iz kuplje je vhod v ladjico. Precej pod kupljo se nahajajo prostori za moštvo, (2 častnika in 15 mož) mala električna kuhinja s shrambo. Ves drug prostor je odločen za mornariške svrhe. V ladjici se nahaja Dieselov motor na petrolej in ima 450 konjskih sil. Rabi se pri vožnji na površju in daje ladjici brzine 12 do 13 morskih milj. Ako je čoln pod vodo, tedaj oljnati motor ni poraben in na njegovo mesto stopi električni stroj. V ta namen se nahaja v ladjici zadostna množina akumulatorjev, ki oddajo elektrike motorjem za 150 konjskih sil in podelijo ladjici pod vodo brzine 9 milj na uro. V sprednjem delu ladjice se nahajate dve cevi, iz katerih se izpuščajo torpedi.

Čoln ima dvojnate stene; v ta medstenski prostor se sprejme voda in čoln se pogrezne pod površje. Če se hoče zopet dvigniti, se z zračnim pritiskom voda zopet izrine in čoln splava na površje. Na gredeljnu ladje je pritrjen 5 ton težak železni utež, kateri sicer ladjo navadno brez koristi obtežuje, v slučaju kake nezgode se pa z enim pritiskom lahko odgne in odloči od ladje in ista splava še na površje.

Ladjica ima dva vijaka in več krmil za horizontalno krmenje, z njimi se ladjica v teku lahko poljubno višje ali nižje v vodi dviga. Opremljena je z železnimi posodami, v katerih se nahaja zelo stisnjen zrak za dihanje in obenem s pripravo, katera uporabljen zrak zopet očiščuje oziroma odstranja.

Čim večja je ladja, toliko več ima uporabnega prostora, tem prostejše se tudi giblje. Majhna ladja je navezana na bližnjo obrežja, ali pa kake druge večje ladje, katera jo preskrbi od časa do časa s premogom ali oljem. Tudi podvodni čoln je tem uporabnejši, čim dalj časa se lahko giblje na prostem morju. Zato so začeli v zadnjih letih izdelovati še večje podmorske čolne, kateri lahko samostojno nastopajo, se v slučaju potrebe skrijejo pod vodo in postanejo vsled tega jako nevarni nasprotniki. Te ladjice so 60 do 75 m dolge, imajo vsebine 800 do 1200 ton in 2000 do 4000 konjskih sil močne stroje. Opremljeni so tudi z nekaterimi lahkiimi brzostrelnimi topiči.

Iz ladje pod vodno površino se nikamor ne vidi, preskrbeti je bilo treba ladjici pripravo, s katero bi bilo možno tudi iz pogreznjene ladje opazovati vsaj najbližjo okolico.

»Oko« ladjice je na poseben način prirejeno.

Skozi krov poveljnikove kabine je potisnjena do 7 m dolga cev. Na vrhu cevi je pritrjena pravokotna steklena prizma, katere svetlobne trakove od morske glačine pravokotno lomi in pošilja navpično navzdol v ladjo. Vmes ustavljena steklena leča (objektiv) zbira svetlobne trakove in napravlja sliko prav tako, kakor v daljnogledu. Treba je v dno cevi pritrčiti drugo prizmo, katere navpične svetlobne trakove zopet v vodoravne spreminja, k temu dostavimo še navadni okular in sedaj vidimo skozi njega površino morja, na njem plavajoče predmete. Ta naprava je sicer enostavna, ima to pomanjkljivost, da je obzorje vsled velike razdalje očesa od objekta zelo majhno. Trebalo bi oko bolj zgornji prizmi, oziroma objektivu približati. Ker pa to ni mogoče, se ustavi v cevi po potrebi več leč, katere prvotno sliko neizpremenjeno dostavijo na spodnjo prizmo, kjer se s pomočjo okularja opazuje. Vrhovna cev je pa na gosto vstavljena v drugo zunanjo cev in tako prirejena, da se krog svoje osi suče in je vsled tega možno gornjo prizmo obrniti na vse strani in na tak način vse obzorje preiskati. Z okularjem se slika nekoliko, približno 1.5krat, poveča, mogoče je pa tudi povečati do 6krat. Ker je opazovanje z enim očesom dalj časa naporno, se zamore slika tudi vzeti na motno steklo, prav tako, kakor pri fotografski kameri in se lahko opazuje z obema očesi. V cev je vdolana tudi navadna kuzola in poleg nje na steklo zarisane črte, po katerih se lahko natančno določijo smer in lega kakega predmeta. Vstavi se tudi lahko priprava, s katero je mogoče vsaj približno daljavo različnih predmetov določiti. Zunanja prizma je zakrita s stekleno ploščo ali s steklenim pokrivalom, da zabrani stik morske vode z optičnimi stekli.

Poleg te naprave so poizkušali z zaokroženo prizmo, po navodilu francoskega polkovnika Mangina, katere naenkrat celo obzorje pokaže. Za splošni pregled celega obzorja je ta naprava sicer koristna, vendar pa ne daje tako jasne slike, kot prej navedena prizma in se zamore torej le poleg slednje in za naglo orientacijo rabiti.

Dosti se je pred vojno pisalo o uporabnosti podmorskega čolna. Sedaj je izkušnja pokazala, da je podmorski čoln jako nevarno orožje tudi največji oklopnici. Pred par tedni je tak čoln v dveh urah uničil tri velikanske križarice in Angleže v tak strah pripravil, da se s svojimi dragimi drednoti nikamor ne upajo.

Kako so Nemci zasedli Luksemburg.

»Cabaimo Renda« poroča v Rim sledeče šaljivke:

Ob jutranji zori 2. avgusta je nek luksemburški brigadir z enim žandarmerijskim vojakom pregledoval »kolico pri remiškem mostu čez Mozelo na nemško-luksemburški meji. Kar zagleda, da jaha čez most nemški general s sijajnim spremstvom častnikov, za katerimi sledi v kratkem presledku cel polk. Brigadir se ustavi sredi ceste in čaka, da se približajo. Ko so bili še samo nekaj korakov narazen, se postavi krepko v pozor in z roko ob vizirju čake, reče:

»Gospod general, uljudno vas opozarjam, da ste na luksemburški zemlji.«

General, ki je v hipu ustavil konja in tudi salutiral z roko ob čeladi, odgovori:

»Vem! Toda imam povelje, katero moram izvršiti.«

Oba žandarja sta tako salutirala in odšla v bližnji gozdček jelk.

Medtem pa so v glavnem mestu velike vojvodine »delovali diplomatki«.

Voditelj nemškega poslanštva von Buch je predložil predsedniku poročilo kanclerja Bethmann-Hollwega, v katerem poroča, da je Nemčija prisiljena začasno zasedati Luksemburg, da tako prepreči, da se Francozi ne polastijo luksemburških železnic, ki so neobhodno potrebne za prost promet nemških železnic in v katerem obljublja primerno odškodnino za morebitno škodo. Bila je zgodovinska ura. Toda to je srečna deželica, ki ne pozna ministrskih svetov. Tedaj ni bilo nobene »zgodovinske seje«. Predsednik Eischen je čisto navadno odšel v palačo velike vojvodine.

V tej palači že ve leti vlada mlada Marija Adelajda, ki ma komaj 20 let. Toda nji ob strani stoji njena mati, ki je iz rodovine Braganza: Marija Anza, portugalska princezinja, ki je znana po svoji globoki politični hitrosti in energiji. Te dve gospe in stari Eischen, zelo razsodni človek, so v dolgi celodnevni seji odločili usodo te majhne deželice. Zavrgli so vablivo snubljenje Francije in se odločili podvreči se nemškemu zasedenju seveda z istočasnim protestom pri velesilah, ki so podpisale londonski mir, in sklicujoč zbornico za prihodnji dan, da odobri ta odlok.

Tu je treba pripomniti, da so Nemci Luksemburžanom precej tuji, samo da ni med Nemčijo in njimi carinske meje ker spadajo k »Nemški carinski zvezi«, kakor tudi upravlja njihove železnice nemška železniška uprava.

Prvi je stopil na luksemburško ozemlje general Fuchs, kateremu je sledila 18 njegova armada, toda ne več peš, ampak v oklopnih vlakih, polnih vojakov in streljiva, ki so takoj obrnili proti glavnemu mestu in deloma na Esch proti jugu. Še pred poldnem je že nekaj nemških polkov korakalo po veličastni »Cesti Svobode«. In za brambo svoje svobode ima Luksemburg vojsko 2955 mož in 8 častnikov v 2 kompanijah: ena žandarska, druga prostovoljska, ki obe pod enim poveljnikom stanujeta skupaj v vojašnici, katere ime bi bilo primernejše za kak samostan, kakor pa za vojni tabor: imenuje se namreč: »Vojašnica Svetega Duha«.

Obnašanje »zasedencev« do »okupantov« pa se ne da dobro razumeti. Sklenili so, da si dajo »drago plačati« kršitev svojega ozemlja in tako predalgajo grozno osoljene račune. Da bi Nemcem nekoliko olajšali računanje, so spremenili franke v marke: kar je prej veljalo 10 frankov velja sedaj za Nemce 10 mark, to se pravi za eno petino več.

Pač pa diše v tej deželici dih miru, ki je prava tolažba za onega, ki pride s polja klanja. Ljudstvo je tako mirno, kakor bi ne bilo zasedeno in časopisi pišejo kakor poprej.

Ujet srbski častnik.

Ker spreprostim ujetim srbskim moštvom ni bilo dovoljeno govoriti, zato sem poizkusil svojo srečo drugod. Zvedeli smo, da sta med ujetniki tudi dva srbska častnika, in ta dva sem z oblastvenim dovoljenjem obiskal.

Stanovala sta v mali, pritlični hiši v Mitrovici. O posetu sta bila že obveščena in prišla sta, seveda v »spremstvu«, do vežnih vrat naproti. Segli smo si v roke z lahkim poklodom in se prestavili drug drugemu.

Njuna soba je bila majhna, a čedna. Preprosta oprava, toda za silo dovoljna.

»Zanimalo bi nas zvedeti kako sodite Vi o naši infanteriji.«

»Vaša infanterija je dobra, a naša je boljša. Vi morate pomisliti, da imamo mi dve krvavi vojski za seboj, a Vi nobene. Vojska ima za nas mnogo manj strahu. Vi streljate sicer dobro, a mi smo dobro kriti.

Zemljevid k bojem na Kavkazu.

Pri jurišu so pa naši boljši. (Da Srb svojih ljudi ne bo grajal, tudi če so slabši, je umevno.)

»Kaj pravite o topništvu?«
»Naše topništvo je prvovrstno. Mi streljamo bolje kakor Vi; s tem pa nočem reči, da so Vaši vojaki slabo izvežbani, ampak da so naši topovi boljši.«

»Imate dovolj municije?«
»Dovolj. Dovažajo jo vedno preko Soluna.«

»Kako pa je z obleko in hrano?«
(Opomnil sem ga na slabo obleko ujetnikov.)

»Hrane imamo dovolj. V Mačvi pač ni mogoče stradati. Sira, salam in čokolade ima vsak naš vojak. Pač pa ne dobimo čaja in kave kakor pri Vas, ravno tako tudi vina ne. Ali ste videli naše jarke? Po njih ni težko dovažati tople hrane do najprvih strelskih linij. Kar se pa tiče obleke, pa pomislite, da je težko mogoče v teku enega leta vse zaloge nadomestiti. Če bi bili čakali le še dve leti, bi bili vojaki tretjega poziva ravno tako dobro oblečeni kakor aktivni.«

»Kaj niste slutili, da pride vojska?«
»Ta novica nas je zadel popolnoma nepričakovano. Nihče ni vedel ničesar.«

»Ali se bodo Srbi pri Krağujevcu ali pa še pred njim postavili v bran?«

Zvito me je pogledal in se nasmejalo.
»Prosim, oprostite. Spoštujemo v Vas častnika.«

»Ne, ne, nobenega oprostjenja — tudi ko bi hotel Vam kaj povedati, Vam ne morem; ne samo, da ne smem. Kje se bodo naši ustavili in kako, to vé le štab, drugi nihče. Mi se pokoravamo poveljem, drugega nič.«

»Ali so bile to glavne čete, s katerimi se je vršil boj do Kolubare, ali le zadnje zaščite?«

»To niso bile naše glavne čete, verujete mi. To je le tako izgledalo, ker po naših predpisih se kot zadnja zaščita postavi od vsakega polka en bataljon. Glavne čete so šle nazaj popolnoma v red, najprej tren, potem konjica itd., vse natanko po predpisih.«

»Je li srbski vojaški vežbovnik modern?«

»Najmodernejši. Sestavljen je po najboljših nemških, francoskih in ruskih delih in popravljen po naših lastnih izkušnjah.«

»Žandarm, ki je stal poleg, je rekel: »Prosim, gospodje! — Prav neradi smo se ločili. V slovo mi je napisal še v moj notes svoje ime in ime svojega tovariša, molččega kavalerista.«

Pripominjam, da je bil gospod, ki mi je dal ta pojasnila, rezervni častnik-pionir, v civilu arhitekt v ministru »gradjevin« v Belgradu; energičen, mlad dečko,

kateremu se rezervnik ni prav nič poznal. Zmagozavesten in ponosen, ne kakor da je ujetnik, ampak gospodar, tudi v govoru zelo energično poudarjajoč vsak zlog, nalik našemu »komando-tonu«.

Naslednjega dne nas je odpeljal vlak zopet preko Budimpešte v Galicijo nazaj. Žandarmerijski major, precej hudokrven človek, je napravil konec poštoru.

Kaki so bili boji v Srbiji.

PARASNICA.

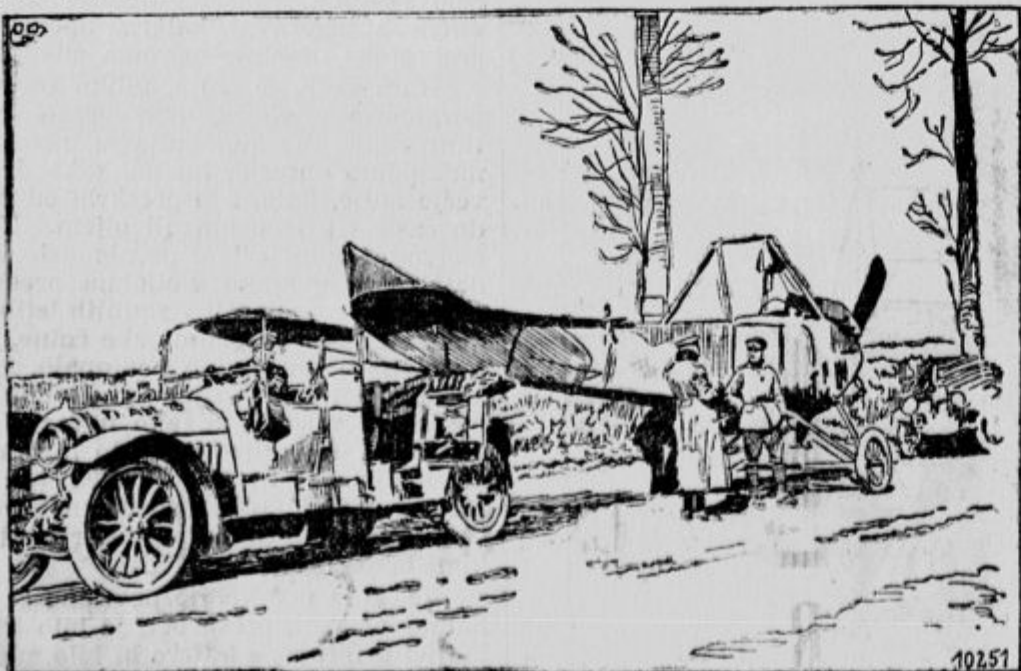
V kotu med Drino in Savo leži Parasnica, ki meji južno na cesto, ki vodi iz Ravnja v Črno baro. Dobrih cesta v tej deloma z grmovjem, deloma z visokimi hrasti zaraščeni pokrajini ni.

Srbi so v Parasnici dokazali, da so se v obeh prejšnjih vojskah precej naučili. Prezrli niso nobene strategično in taktično važne točke. Utrdili so se tako spretno, da bi jih iz tega kota ne bilo mogoče vreči, če bi bila naša artiljerija ne napravila pri Ravnju luknje in če bi ne bila Krausova armadna skupina, ki je prekorala pri Klenku Savo in vzela šabac, pritiskala od vzhoda in če bi ne bila Potiorekova zmaga v enajstodnevni bitki pri Krupnju grozila umikalni srbski črti. Srbi so morali zato Parasnico zapustiti in tako odpreta vrata v Mačvo in v Srbijo.

Parasnica je bila preprežena z obrambnimi črtami. Strelski jarki so do 2 metra globoki, zavarovani proti šrapnelom in skriti bodisi s koruzo, bodisi z vejami. Mož se lahko v njih svobodno kreta, pred seboj ima strelsko duplino, poleg sebe v jarkovi steni pa zalogo streliva. Poleg teh takorekoč trajnih utrdb so še začasne, ki so jih zgradili med bojem.

Naskok z bajonetom proti takim utrdbam je bil izključen. Voditi se je morala redna trdnjavska vojska. Približati se je moralo sovražniku z jarki in spodkopi, med tem ko je njegova artiljerija zelo natančno streljala. Naša artiljerija prve dni ni mogla veliko pomagati; morala se je šele zastreliti in je morala premagati srbsko artiljerijo, ki je bila izborna razvrščena in ki so ji tudi vohuni imenitno služili.

Medtem ni preostalo pehoti drugega, kakor da je mirno ležala. Potrebni so zato trdni živci, da se tako blizu pred sovražnikom leži pred svojimi puškami skozi več tednov kakor medved v brlogu, ki ne sme pomoliti svoje glave iz luknje. Končno se pa človek na vse navadi. Izkopali so si globoke luknje v zemljo, ki so postlane s slamo; proti šrapnelom so se zavarovali jarki z deskami, vejami, zemljo in z opeko. Bilo je težavno delo plaziti se korakoma proti zakopanemu sovražniku do 50, 40 in

Transport aeroplana na francosko-belgijskem bojišču.

Boj straž ob Aisni.

30 metrov. Tam, kjer vodi cesta blizu reke, so si morali že od brega kopati jarke pod zemljo. Če se je enkrat zasedel prostor, ni naših niti najhujši srbski ogenj več pregnal. Naši jarki so izkopani ravno tako skrbno kakor srbski. Neki bataljon 11. pešpolka je imel naravnost solidne podzemne prostore moštvo ločeno od častnikov, bataljonsko poveljstvo se je nahajalo v podzemski koči z veliko pečjo in s posteljo, okolu mize so stali stoli.

Veliko jarkov, ki so jih naši Srbi vzeli, so takoj pregradili. Naši so se približavali tudi ponoči korakoma. Hitro so se nekoliko zakopali in zopet šli nekaj korakov naprej; prvim so sledili drugi; zadnjih dvajset do trideset korakov je bilo treba dirjati z bajonetom nad sovražnika.

Iz vojne.

Par veselih z naborov.

»Neues Wiener Journal« je prinesel nekaj anekdot o humorju pri pregledovanju domobrancev.

Tako je n. pr. močan mlad mož prišel k naborni komisiji. Polkovni zdravnik ga je vprašal, ima li kako hibo. Mož je odgovoril, da na nobeno uho nič ne sliši. »Nezmožen«, je rekel zdravnik čisto tiho. Mutec se hitro obrne in hoče oditi. »Počakajte«, pravi zdravnik, »ker ste slišali ta moj »nezmožen«, ste gotovo zmožen.«

Neki drug rekrut trdi, da je kratkoviden. »Zmožen«, odloči zdravnik, »k pešcem! Pridete v prvo vrsto.«

Drugi trdi zopet, da je preveč dalekoviden. Komisije vendar to ne spravi v zadrego. »Zmožen in sicer k zrakovoplovnemu oddelku!«

Neki drug rekrut zatrjuje, da je vsled srčne napake popolnoma nezmožen za vojno službo. Zdravnik se trudi, da bi kaj našel, toda ne more nič konstatirati. »H kateremu zdravniku ste hodili?« Rekrut pove. Nato pravi zdravnik: »Čestitam vam, imeli ste izbornega zdravnika, popolnoma vas je ozdravil, hvaležni smo mu za dobroga vojaka.«

Najoriginalnejšo bolezen je imel gotovo poljski jud. »Kaj vam manjka,« ga vpraša zdravnik. »Nič mi ne manjka, gospod regimentsarct«, pravi žid, »toda svetujem vam, da bi me ne vzeli. Kamor pridem, tam je smola.« Ta »bolezen« pa seveda vseeno ni nič pomagala.

Kmečki sin iz vzhodne strani države se je predstavil komisiji. Slišal je, da je platfus (ploskonogost) bolezen, ki varuje pred potrditvijo. Zpomnil si je to. Polkovni zdravnik ga vpraša, ima li kako bolezen. Modri fant se prime za vrat, napravi žalosten obraz in pripoveduje, da ima platfus. Ta nepoznanost razlike med vratom in noگو mu je prinesla običajni »geignet«.

Veselo dogodbico iz sedanjega nabora pripoveduje prostejovski »Hlas Lidu«: Ko je z resnim korakom koral pod mero gospod R., nadpivovar, je nastala v naborni dvorani slavnostna tihota. Zapisovatelj prečita iz starega protokola, zakaj gosnod R. pred leti ni bil potrjen: »Vsled splošne telesne slabosti.« Nihče se ni mogel več zdržati. Nasmejala se je vsa slavna komisija od gospoda stotnika pa do tistega pri meri, zastopniki uradov in zapisovatelji. Nazadnje je še v vrstah nagcev prestalo za trenotek škljpetanje zob. Izmed vseh najbolj se je režal gospod napivovar. Stotnik ga modro vpraša: »Tako, koliko tehtate, gospod nadpivovar?« — »Malo, gospod stotnik, samo 152 kil.« — »Tako, torej pojdite gomov in pitajte se.« — »To tudi storim, gospod stotnik!« Ves Prostějov se raduje nad rekordom gospoda nadpivovarja.

Iznajditelji strelskih jarkov.

Rusi so mojstri v umetnosti, da se hitro zakopljejo in da naenkrat izginejo pod zemljo. To umetnost so kot edino pridobitev prinesli iz japonske vojske. Drago učnino, ki so jo morali za to plačati, bi si lahko prihranili, če bi izkoristili izkušnje, ki so jih napravili v prejšnjih vojskah s Turki. Strelske jarke so Turki že v 18. stoletju praktično uporabljali kot sredstvo

za kritje proti sovražnemu artiljerijskemu ognju. O tem nas pouči avstrijski in ruski maršal Karl Jožef knez Ligne, ki je umrl pred sto leti. Knez je dal, ko je ruska carica Katarina leta 1787, napovedala Turčiji vojsko, svoj meč na razpolago carici. Poverjeno mu je bilo visoko poveljstvo. V začetku oviran po intrigah kneza Potemkina, je v nadaljnjem poteku vojske žel večje priznanje in je posebno pri zavzetju Belgrada v oktobru leta 1789, našel priložnost, da se je izkazal. Knez Ligne je v pismih od grofa Segurja opisoval svoje doživljaje. V šestem teh pisem, ki je bilo pisano 1. septembra 1788 v Očakovu, se nahaja sledeče mesto: »Turki razpolagajo z dvema izvrstnimi taktičnimi pomožnimi sredstvi. Prvo obstoji v visoko razviti umetnosti svoje postojanke s konjenico brezhibno zakriti, drugo pa v tem, da kopljejo luknje v zemljo ali v svoje utrjene postojanke, da si tako ustvarijo kritje proti topovskim kroglam sovražne artiljerije. Vsak mož ima svojo lastno luknjo, v kateri se skriva, dokler traja bombardiranje.«

Na srbskem bojišču.

Vojaški kurat piše: Moj sluga je nekje iztaknil tole višnjevo tinto in meni, da je nemara domači srbski izdelek, zato vam pišem z njo tole pismo. Kaj vse človek v vojni ne doživi. Danes sem se vračal iz bolnišnice domov »v kuču« skozi tukajšnjo srbsko vas, v kateri se baš mudimo. Pred menoj in za menoj so se vozili topničarji s topovi. Med njimi je korakala četa vojakov, izmed katerih sta bila dva drugače opravljena, imela sta namreč nekako srbski uniformi podobno obleko. Ali koračila sta veselo in sta se nepriljudno zabavala z drugimi vojaki vred. Tudi drugi vojaki so se radovedno ozirali na nju. Mislil sem si, da sta to nemara naša vojaka, ki sta bržkone kje našla srbska plašča, pa ju oblekla. Ali ko sta prišla omenjena vojakova do našega poveljništva, sta krenila proti njemu in dva naša vojaka sta ju spremljala z nasajenimi bajoneti. Bila sta dva srbska ujetnika, ki sta bila vesela, da so ju ujeli. Prešli smo cesto, ki drži iz Šabca v Ljesnico. Na nekem kolodvoru v K. sem videl dva srbska vlaka s pokvarjenima strojema. Ali naši upajo, da ju bodo lahko popravili. Tukaj sem videl tudi novo cerkev v orientalskem slogu, oboka pa nima, pokrita je z deskami, ker ni dograjena. Po cerkvah leži polno svetopisemskih knjig londonske protestantske biblijske družbe. Danes mi je pisal K., kateremu sem častital za god. Pravi, da vidim iz mojega pisma, da nam ni na bojnem polju nič hudega. Boletno sem se nasmehnil; no, mož čisto nič ne ve, kaj se pravi življenje in trpljenje na bojišču. Seveda mi nismo mile jeze, ampak prenašamo molče, junaško vse vojno gorje. Čemu bi delali domačim še večjo žalost in potrtost?

Dne 6. novembra sem spal pod streho. Bilo je v majhni vasi Z., kjer niso imeli cerkve. Meni so odkazali stanovanje v pravoslavnem župnišču, kjer je bival srbski pop. Tu vam je bilo vse razmetano, ali moj sluga je vse lepo pospravil, imel sem dobro posteljo, da v skrinji so bile tudi bele rjuhe in na tleh preproge, vse, kakor da so prebivalci ravnokar odšli. Vse je bilo čisto, da sem vendar enkrat prijetno prenočeval. V vasi ni cerkve, ali vendar je bival tu pop. Za stanovanje mu je služila hiša z visoko streho. V hiši sta dve veliki sobi z visokim stropom ali z razmeroma majhnimi okni. Pod streho sta še dve sobici, sicer ne veliki, a prijazni. Onstran dvorišča je drugo poslopje, kjer je lepa soba — v njej sem spal — in poleg nje je kuhinja. Vse leži na lepem vrtu, kjer sta bila dva visoka oleandra in lepe skupine cvetlic, sedaj že precej usehle. Na dvorišču stoji tudi lepa predilnica, hlev in dve arkadi. Poleg tega vidimo tukaj tudi žitnico, leseno shrambo in hlev, kjer se živina pita. V ozadju je jako prostran vrt, kjer se ko-

šatijo skupine starih orehov in krasnih gozdnih dreves. Moj sluga in voznik, ki je vojak pri trenu, sta tudi spala v župnišču, poleg moje sobe, v kuhinji je pa prenočeval drugi voznik od naše divizije, ki je imel tu v hlevu konje z mojimi vred.

Vedno prodiramo, a vedno imamo več ranjencev. Danes dne 7. novembra sem spal v selski koči, ki nima poda. V posteljo, ki je tam stala, sem dal nastlati čisto slamo in dobro sem spal. Zdelo se mi je sicer, da sem v hlevu, okna vsa razbita, ali navsezadnje se človek na vse privadi. V vasi M., kjer se nahajamo, so ostale doma samo žene, otroci in starčki. Naši so jih spravili v hišo, kamor sem jih šel gledat. Samo siromašno ljudstvo, in med drugimi je bila starčka, o kateri so pravili, da šteje 100 let. Otrokom sem dal nekaj drobiža. Bili so lepo umiti in primerno oblečeni. Neki desetleten deček ni znal niti očenaša, pa drugi, kakor je bilo videti, tudi ne. Neprerenehoma grme naši topovi, boj se bije na celi črti. V tej zapuščeni vasi je pod strehami vse rumeno koruze, kašče so polne žita, okoli hiš pa vse mrgoli kokoši, pegatek, puranov in gosi. Okoli hiše, kjer bivam, teka do trideset prešičev, starih in mladih.

Čegav je ta grob?

Urednik g. Prešern piše: Pod silno razkopanim, močno razstreljenim in od topovskih krogel ter vojaških lopat razritim gozdom, na pustih, valoviti nji-vi, od koles in kopit razoranih, na po-bočju nizkega holma, so pokopali vojaški pogrebci dva padla vojnika, dve žrtvi dveh nepomerjenih, slučajno tako daleč čez naše prve vrste zašlih, padlih krogelj. Poglobili so pogrebci za silo napravljene strelske jarke naših prednjih vrst, ki so se pomaknile prejšnji dan naprej in umerili poglobitev po truplih. Končali so delo, otrli so si znoj z obraza in odložili orožje, da se nekoliko oddahnejo.

»Ti, France,« pravi eden pogrebcev, ko si je našel cigareto. »poglej! Eden teh je naš. Janez je, še mlad fant, prav čeden dečko.«

»Res je,« mu odgovori, premotriviši našitke pod vratom. »Kranjcu je podobno po vsem, tudi se mi skoro zdi nekoliko znan, toda ne spominjam se ga. Morda sva bila z revežem celo že skupaj, toda preveč sem jih že videl in zagrebel in spomin mi je že skoro otopel. Spoznal bi komaj brata, katerega že delj časa nisem videl. V Srbiji je in tam jim gotovo ne gre tako slabo. Vsaj tako sem slišal danes govoriti naše oficirje.«

»Škoda za fanta, škoda,« pravi njegov sosed in stopi k mrliču.

»Hitro je pristal,« pristavi drugi. »Primimo ga!« je dejal tretji, in par hipov nato je ležal mladi fant v poglobljenem strelskem jarku v zlokobni, tuji gališki grudi. Poleg njega so položili mladega Poljaka in zagrebeli so trupli. Naredili smo dva groba in postavili dva križa. Slovenec leži poleg Poljaka. Oba sta padla kot žrtvi velike naloge velike domovine. Zadnji žarki solnce so posijali na dve gomili, na dva iz količkov zbita križa, katera so postavili pogrebci svojem domačinu in bratu.

Zadeli so pogrebci na ramo lopate in krampe in se napatili naprej. V trenutku, ko so prekoračili vrh holma, je zašumelo v bližnjem gozdu. Razgrnilo se je nizko, gosto grmičevje in plaho je pogledalo iz odprtine mlado poljsko dekle. Gledala je delj časa mlada Poljakinja na sveža grobova, na katerih so slonele sence lesenih križev, zagrnila je

vejevje in zopet izgnila kot bajna prikazen.

Ob luninem svitu je obiskala samotna grobova zopet neznana Poljakinja. Plaho je pogledala iz gozda, in ko se je prepričala, da je sama, je skočila k grobu. Vrgla se je na grob in žalostno plakanje se je začelo v tihih noči. Njen obupni jok je spremljalo edino votlo grmenje topov, ki je odmevalo od daleč preko ravnin in gričev. Nato je odvilo dekle majhen zavoj. Iz zavoja je vzela majhno podobico, prilepljeno na dveh srcih, velikih, izrezanih iz rdečega, tankega papirja. Pritrdila je ta okrask na križ in ga ovila z raznobarvnimi trakovi. Nato je prepredla ves grob z verižicami, napravljenimi iz papirnatih obročkov bele, modre in rdeče barve. Pomolila je še na grobu in že je hotela oditi. Kar je ugledala sosedni grob. Tihot je govorila:

»Ta revež, ki je od daleč, spi poleg mojega ljubljence. Edini tovariš mu je bil v zadnji uri in večno bo počival poleg njega. Tam doli, kjer je doma, je morda tudi dekle, ki ga nestrpno čaka. Revica je ona z menoj vred.«

In odprla je zopet zavoj in vzela iz njega ostanek papirnatega okrasja. Ovila je s trakovi križ in grobišče in pomolila je tudi za revnega tujca, tovariša svojega ljubimca.

Bilo je to na dan pred Vsemi sveti. In na ta praznik, ko so se zbrali našinci pri svojih grobovih, se spominjali umrlih vojskincev in tudi bojevnikov, ki so morda počivali v daljnih deželah, na ta žalostni dan je bil po zaslugi te vrle Poljakinje okrašen grob mladega neznanega Slovenca v daljni Galiciji, na pustih, praznih planoti pod divje razstreljenim in razoranim gozdom.

Čegav je ta grob?

ITALIJA IN ANGLIJA.

Rimski krogi se živahno pečajo s protektoratom Anglije v Egiptu. »Corriere« zahteva sporazumjenje Italije z Anglijo glede na sredozemsko morskopravnanje. »Vittoria« piše: Italija ne more brez odškodnine trpeti aneksije Epira in Egipta.

PREPOVED ABSINTA NA FRANCO-SKEM.

General Joffre je poročal predsedniku Poincareju, kako je učinkovala prepoved absinta med vojsko. Najboljše je vplivala, kar kaže, ker so se znižali zločini. Svetuje, naj se z državno postavo uživanje absinta tudi po vojski prepove. Upa, da se tako izboljšajo med ljudstvom moralne in zdravstvene razmere. Zadeva je pariške gostilničarje jako razburila, ker bi bil po prepovedi njihov obstoj v nevarnosti. Gotovo, prepoved absinta bi okrepila francoski narod, a dokler tudi uradna Francija zopet ne pripozna Boga, se ljudska morala in in zdravstveno stanje ne izboljša.

IZVOZ VOJNEGA MATERIJALA IZ AMERIKE.

Frankobrod, 25. decembra. (Kor. ur.) »Frankfurter Zeitung« poroča iz Newyorka: Državni tajnik Bryan je izjavil, da predsednik Wilson ne vztraja na zakonski predlogi, ki prepoveduje izvoz vojnega materijala. Časopisje napada predlogo, ki bo brezdvomno odklonjena.

ZAMENJAVA CIVILNIH INTERNIRANCEV.

Bern, 25. decembra. (Kor. ur.) Transport nemških, avstrijskih, ogrskih in francoskih civilnih internirancev v domovino je končan. Vsega skupaj se je vrnilo okoli 11.000 oseb, povečini žene in otroci, skozi Švico v svojo domovino.

Naročajte „Slovenca“!

Zaupanja vredno blago!

3377

S parom opraro,
z vročim zrakom posušeno
kali prosio

postelino perje in puh

od K 1.20 za kilogram dalje
priporoča

trgovina s posteljnim perjem in puhom
(na drobno in na debelo)

C. J. HAMANN, Ljubljana

Ustanovljeno 1866.

POZOR!

Nepoštena konkurenca ponuja za maj denar le nepol ali celo nič očisteno blago. Takega perja se drže česče osanki mesa in nesnaga, ki povisujejo težo in znatno pospešujejo zalogo moljev in mrčesa.

RUSKI TIPI.
(S sliko.)

Med ruskimi vojnimi ujetniki so zastopani najrazličnejši tipi. Naša sli-

ka predstavlja Baškire, Kirgize in Tare.

KUC
zdravniško priporočeno kritvoro e
vino daje moč in zdravje.
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštnem povzetju K 4-80. Edina zaloga
Br. Novaković
veletrgovina vina, vermoutha, Marsale, Malage, konjaka, žganja itd.
Ljubljana. 2631

Veleprima češki briketi

le znamke »K. K.«, izborna kurivo sob itd., točna postrežba, priporočila prodajna pisarna J. Paulin, Ljubljana, Nova ulica 3. 3440

Gritznerjevi šivalni stroji
za domačo vporabo in obrt
so najbolj praktična in času primerna

novoletna darila!

Tovarna v Durlachu, Nemčija.
Edina zaloga šivalnih strojev

Josip Petelinc
Ljubljana
Sv. Petra nasip 7,
(za vodo),
poleg gostilne „Fajmošter“.
10 letna garancija!

Varuh dojenčkov

Sladni čaj znamke »Sladin« je rešil dojenčke, pri katerih so druga otroška redilna sredstva odročila. Vzgojen je s Sladinom in polovico cenejši Prihrani se tudi na mleku in sladkorju. 1/4 kg zavoj stane 60 vin. in se dobi tudi pri trgovcih. Po pošti 5 zavojev 4 K franko pri izdelovalcu, lekarnarju Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. Njegova žena je vzgojila s Sladinom 8 zdravih otrok. Na stotine mater to vzgojenje, posnema z najboljšim uspehom Za odrasle je Sladin edini zajtrk, kateri daje kri, moč, mirne živce, zdravje. Je polovico cenejši kakor vsak drug zajtrk in prihrani tudi na mleku, sladkorju. Za bolne je Sladin izvir zdravja. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkoczy Schönbrunnerstraße 109, Radeckplatz 4, Josefsstädterstraße 25. V Gradcu: Sackstraße 4. V Trstu, drogerija L. Camauli Giovi, di Quarileta 703. v Gorici Mazzoli E, trgovec; v Celju Hočvar, trgovec; v Celovcu Hauser, lekarnar; v Mariboru König, lekarnar 109

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. Apostolskega Veličanstva.
Izvanredna c. kr. državna loterija
za vojnopreskrbninske namene.
Ta denarna loterija vsebuje 21.148 dobikov v gotovini v skupnem znesku 625.000 kron.
Glavni dobiček znaša 200.000 kron.
Srečkanje se vrši javno na Dunaju 28. januarja 1915. Srečka stane 4 krone.
Srečke se dobe pri oddelku za dobrodelne loterije na Dunaju III. Vorlere Zollamtsstraße 5, v loterijskih kolekturah, tobaknih trafikah, davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Igralni načrti za kupce zastoj. Srečke se pošiljajo poštno prosto.
3429 10 Od general. ravnateljstva državne loterije (oddelek za dobrodelne loterije).

Posteljno perie in puh
v veliki izbiri in po jako nizkih cenah priporočila tvrdka
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Izgotovljene obleke, suknje, pelerine
za moške in dečke ter lepe in jako okusno izgotovljene iz pliša ali sukna vrhne
jopice in plašče za ženske in deklice
v zalogi po stalno najnižji ceni v manufakturni in konfekcijski trgovini
Pri Škofu
Ljubljana, Pred Škofijo št. 3
Me.arske ulice
Ceniki na zahtevo brezplačno.

Izvršitev oprem za neveste
za otroke v zalogi
PERILO
za gospode, dame in otroke lastnega izdelka ki je radi izvrstnega kroja, točnega dela in nizke cene daleč znano, priporočila
C. J. HAMANN
založnik perila ces. in kralj. Visokostij, častniških uniform, zavodov, inštitutov, samostanov itd.
LJUBLJANA
Perilo po meri se najhitreje izvrši
Istotam prva kranjska
pralnica in likalnica
perila za gospode **Motorni obrat**
Na skrbneje varovanje perila. Najnovejši stroji.
Perilo se po načinu prve dunajske pralnice in likalnice brez madežev kot novo lika in vse do srede vsakega tedna vposlano perilo do sobote istega tedna izvrši.
Znano najpoštenejša postrežba.
Posteljno perie, puh
in kapke.
Predmeti za šport
Klobuki, Krvale.
Polegona in vezalnica
privovrstna.

Oučje volno
kdor jo ima na prodaj, naj jo ponudi
tako
J. Grobelniku
Ljubljana - Mestni trg 22
nasproti lekarne Trnkoczy
Kupim vsako vrsto, tudi črno in ne-
očiščeno po brezkonkurenčni ceni.
Posebno pa se plača lepo belo
oprano po najvišji ceni, ki se zanjo
lahko nudi.

Išče se
ekonom
(oskrbnik)
za večje posestvo (okoli 700 oralov)
na Hrvatskem.
Plača po dogovoru. Starejši in oženjeni
imajo prednost. Glavna zahteva je, da je izku-
šen gospodar. 3446 3
Ponudbe s priloženimi spričevali naj se
pošiljajo na naslov:
Grško-katoliški škofijski ordinariat
v Križevcih na Hrvatskem.

Singerjevi šivalni stroji
za domačo vporabo in obrt
so najbolj praktična in
času primerna
nov letna darila!
Tovarna v Wittenbergu, Nemčija.
Singer Co. akc. družba šivalnih strojev.
Ljubljana, Sv. Petra cesta 4.

Učenca
sprejme v trgovino mešanega blaga
Franc Zurec, Trebnje, Dolenjsko.
Išče se takoj
strojnik
vaje dieselmotornega obrata in elektr.
razsvetljave ter izučeni ključavničar. Po-
nudbe naj se naslove na: **Grand Hotel**
„Union“ v Ljubljani. 3447 3

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KURJERNE BOLEZNI.
PORODNIŠNICA.
LJUBLJANA - KOMENSKEGA ULICA 4
BEP. ZDRANIK. PRIPRAV. DR. FR. DERGANČ

Vdovec,
45 let star, brez otrok, zemljiški posestnik, zetril-
delni lastnik in vodja nekega večjega podjetja z
zagotovljenimi 10.000 K letnimi dohodki ter s
pravico do pokojnine, želi se seznaniti z me-
ščansko izobraženo gospodsko ali vdovo brez
otrok v starosti od 35 do 40 let z nekaj pre-
moženjem. Samo zanesljivo resne ponudbe naj se
pošiljajo pod „Priatelj 3449“ na upravo lega-
lista. Tajnost sigurno zajamčena. 3449

„BALKAN“
trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba
podružnica LJUBLJANA
Dunajska cesta 33 (Centrala: TRST) Telefon št. 100
Zmerne cene. naročila sprejema tudi blagovni oddelek Jadranske banke.

Mednarodna špedicija, špedicije in zacarinanje
vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kletji. Prosta
skladišča za redno, užitni podvrženo blago. Najmoder-
nejše opremljeno podjetje za **SELITVE** in **PREVA-
ZANJE POHISTVA** v mestu in na vse strani s pa-
tentiranimi pohištenimi vozovi. Shramba pohištva in
blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotanje itd. itd.

Špedicijski urad, generalni zastop in prodaja
voznih listov **„DALMATIE“**, delniške paro-
brodne družbe v Trstu, brzovozne proge **Trst-
Benetke** in obratno ter **Trst-Ancona** paro-
brodne družbe D. Tripovich & Co., Trst. —
Avstrijskega Lloydja, Cunard-Line za
I. in II. razred. **Točna postrežba.**